

PROFESSIONEL BISIDNING TIL BØRN OG UNGE

En håndbog for fagpersoner

Børns Vilkår

PROFESSIONEL BISIDNING TIL BØRN OG UNGE

En håndbog for fagpersoner

**Udarbejdet af :
Jette Larsen og Team Børn og Bisidning**

Børns Vilkår

INDHOLD

	Forord	4
I	Indledning	6
	Begreberne i bogen	8
	Bogen er skrevet til	8
II	Hvad er professionel bisidning?	10
	Formålet med professionel bisidning	13
	Den professionelle bisidders kvalifikationer	16
	Principper for professionel bisidning	17
	Kvalificering og understøttelse af Børns Vilkårs bisiddere	21
III	Baggrund for det professionelle bisidderkorps	23
	Erstatningssagsprojektet	25
IV	Børneinddragelse – hvorfor og hvordan? Et socialfagligt perspektiv	26
	Individperspektiv	28
	Børns Vilkårs syn på børneinddragelse	30
	Barnets position kan styrkes af bisidder	33
	Asymmetrisk magtrelation mellem barn og socialrådgiver	33
	Bisidning kan skabe balance i samarbejdet	36
	Et positivt samarbejde mellem myndigheder og Børns Vilkår	40
V	Det konkrete bisidderforløb	41
	Formidling af kontakt mellem barn og bisidder	42
	Bisidderens rolle før mødet	43
	Bisidderens rolle under mødet	46
	Bisidderens rolle efter mødet	51
	Bisidderforløbets længde	54
VI	Børneinddragelse – hvorfor og hvordan? Et juridisk perspektiv	56
	Relevante lovområder og juridiske bestemmelser	57
	Bisidning og børns rettigheder	60
	Vejledning nr. 3 til Serviceloven – om bisidning til børn og unge	63

VII	Udfordringer og dilemmaer	68
	Samarbejde og forventningsafstemning	69
	Forskellige perspektiver	70
	Formidling af professionel bisidning er en udfordring.....	72
	Udfordringer i forhold til børnene.....	73
	Når bisidder „blander sig“	75
VIII	Afslutning.....	77
	Hvad får børn ud af at have en bisidder?	78
IX	Litteratur.....	81
	Primær litteratur	81
	Sekundær litteratur	81

SÅ KOM DEN ENDELIG: BISIDDERORDNINGEN OG NU HÅNDBOGEN!

Da jeg i sin tid hørte om initiativet med en professionel bisidderordning for børn og unge, blev jeg først ubetinget begejstret og tænkte: ”YES”. Det gjorde jeg, fordi jeg gennem min forskning har mødt alt for mange frustrerede og desillusionerede børn og unge, der har mistet enhver tillid til, at det sociale system kan og vil hjælpe dem. Deres mistillid, frustration og afmagt bunder i oplevelser af at blive handlet hen over hovedet på og af ikke at blive taget alvorligt, hørt og informeret tilstrækkeligt. Resultatet er, at børn/unge og socialarbejdere bliver hinandens modparter frem for samarbejdsparter. Det er ikke noget godt udgangspunkt for en vellykket social indsats. Samtidig må vi også konstatere, at børnenes og de unges oplevelser er udtryk for, at deres rettigheder, som disse er udformet i FN’s Børnekonvention, ikke bliver indfriet på tilfredsstillende vis. Der var derfor – kan man sige – rum for forbedring. Derfor blev jeg så begejstret.

Men i eftertanken blev jeg også bekymret: Hvad hvis ordningen ville komme til at fungere som endnu en løftet pegefinger og mistillid mod socialarbejdere, der tilsyneladende aldrig gør det godt nok? – det var nok det sidste, der var brug for. Hvad hvis det ville komme til at betyde yderligere mistillid mellem børn/unge og system? Og en anden type bekymring: Ville bisidderne være i stand til at skelne mellem deres eget børneperspektiv (deres forståelse af, hvad der ville være det bedste for barnet) og barnets/den unges perspektiv? Og ville de som fremmede i børnenes/de unges liv være i stand til at skabe den tillidsfulde relation til barnet/den unge, der er forudsætningen for en vellykket varetagelse af bisidderfunktionen?

Bekymringerne og spørgsmålene var mange, men blev heldigvis gjort til skamme. I dag ved vi, at bisidderordningen har bidraget til, at børnene/de unge i højere grad oplever sig hørt, forstået og informeret. Samtidig er der skrevet en håndbog – den, som du netop nu sidder med i hånden. Bogen be-

skriver besidderfunktionen på en let tilgængelig og levende måde med inddragelse af citater fra såvel børn/unge som socialarbejdere. Det er i sig selv meget værd, men det, jeg satte allermest pris på, var den sobre og meget kvalificerede tematisering af de dilemmaer og udfordringer, der også er. Derfor, kære læser, glæd dig!

Hvalsø den 22. november, 2013

Hanne Warming, Professor ved Roskilde Universitet.

I. INDLEDNING

» Så kommer der en og fortæller mig, at jeg har rettigheder, og en der står bag mig. Det betyder bare så meget.

(PIGE 15 ÅR)

Professionel bisidning er et tilbud til børn og unge, der har brug for hjælp i mødet med den offentlige forvaltning. Denne hjælp rummer helt særlige muligheder for at understøtte barnets inddragelse i sin egen sag og for at sikre, at barnets rettigheder overholdes.

Børns status som rettighedshavere og medborgere er formelt set tydeligt defineret i både dansk lovgivning og i FN-regi. Danmark tilsluttede sig FNs Konvention om Barnets Rettigheder i 1991, og denne konvention beskriver barnets ret til at blive hørt og inddraget i egen sag ved forvaltningsmyndighed eller dømmende myndighed. I Danmark har man med Barnets Reform i 2011 sat skærpet fokus på børns og unges rettigheder i forbindelse med sagsbehandlingen i kommunalt regi, herunder barnets ret til at blive inddraget i forbindelse med sagsbehandlingen og retten til at blive hørt i forbindelse med afgørelser.

Børns Vilkår møder imidlertid stadig mange børn, som ikke føler sig hørt eller inddraget i deres sag i den kommunale forvaltning. Det kan have store konsekvenser for både børn og for sagsbehandling. Derfor vil Børns Vilkår gerne sætte fokus på inddragelse af børn som et vigtigt element i arbejdet med udsatte børn og unge.

Man kan inddrage børn og unge på mange forskellige måder. Professionel bisidning er et initiativ, der giver inddragelse af det enkelte barn. Men professionel bisidning kan også ses som et tilbud til den kommunale forvaltning, som får mulighed for at henvise børn og unge til en støttemulighed, der understøtter børneinddragelse. Dette giver kommunerne en konkret måde at arbejde med børneinddragelse på.

Børns Vilkår har i perioden 2008 til 2013 tilbudt professionel bisidning til 1037 børn i hele Danmark. Børns Vilkår har dermed oparbejdet stor erfaring

med at bisidde børn og unge, som står i et socialt sagsforløb. Det store antal bisidderforløb har desuden givet et indgående kendskab til de dilemmaer og udfordringer, der knytter sig til bisidderfunktionen.

Det er vores håb, at denne bog kan give svar på de mange spørgsmål, som professionel bisidning rejser hos fagpersoner, der beskæftiger sig med børn og unge. Det er også vores håb, at bogen vil skabe øget opmærksomhed på børn og unges ret til bisidning blandt socialrådgivere og andre professionelle, og at bogen vil inspirere fagpersoner til i endnu højere grad at hjælpe børn til at få en bisidder ved deres side.

Bogen er tænkt som en håndbog. Den kan både bruges som en opslagsbog eller læses fra ende til anden. Især kapitlet „Det konkrete bisidderforløb“ indeholder en indgående beskrivelse af, hvad et bisidderforløb indeholder og kan være nyttigt at læse for fagpersoner, der er direkte involveret i et bisidderforløb med et barn.

BEGREBERNE I BOGEN

Vi har for at gøre bogen mere letlæselig forkortet en række begreber, der er gennemgående i bogen. Det drejer sig om termen „bisidning“, der anvendes som begreb for professionel bisidning. Termen „socialrådgiver“ betegner alle, som arbejder i funktionen som sagsbehandler eller socialrådgiver, mens der refereres til børn og unge som „børn“.

Med professionel bisidning mener vi den bisidning, som Børns Vilkår gennem en del år har arbejdet med og udviklet, og som kun tilbydes af Børns Vilkår.

BOGEN ER SKREVET TIL

Bogen henvender sig til socialrådgivere og andre faggrupper, der arbejder med børn i de kommunale forvaltninger. Men den er også relevant for andre fagpersoner inden for børneområdet, fx pædagoger på opholdssteder, i institutioner, skolelærere mv.

Formålet er at beskrive bisidning fra Børns Vilkår på en måde, der giver grundig indsigt i, hvad bisidning er, hvad en bisidder kan og gør, og hvad en socialrådgiver kan forvente i samarbejdet med en bisidder og Børns Vilkår. Vi gennemgår i håndbogen bisidderforløbet nøje i håbet om, at dette giver svar på de spørgsmål, som knytter an til ordningen, og at vi hermed kan skabe større vished om, hvad bisidningstilbuddet rummer.

Formålet er også at beskrive målgruppen og tilbuddet, så det fremstår klart, hvem der kan benytte bisidning og hvornår. Det er vores håb, at fagpersoner dermed får større fokus på bisidning og i højere grad vil formidle og introducere muligheden for de børn, der har brug for det.

Bogen belyser også en række af de mest almindelige dilemmaer og udfordringer, vi er stødt på i forbindelse med bisidning i samarbejdet med kommunerne. Når man arbejder med udsatte børn, er der mange aktører med forskellige perspektiver og fagligheder. Det giver forskellige syn på såvel det enkelte barn som på hele området, og det kan give dilemmaer og udfordringer. De er kommet for at blive, og Børns Vilkår mener, det er vigtigt at diskutere dem i forsøget på at blive klogere og skabe den bedst mulige indsats for børnene.

II. HVAD ER PROFESSIONEL BISIDNING?

PROFESSIONEL BISIDNING

» Det vigtigste ved bisidder er, at hun er der for at hjælpe barnet - ikke for at hjælpe de andre.

(DRENG 18 ÅR)

Bisidning er ganske kort fortalt et tilbud til børn om støtte og hjælp i et sagsforløb i kommunalt regi. Støtten varetages af en bisidder fra Børns Vilkår. Bisidderen er socialrådgiver og har særlig erfaring i at støtte børn, der er part i deres egen sag.

Tilbuddet henvender sig til børn i alderen cirka 6-18 år og til unge i efterværn op til 23 år, jf. Servicelovens kapitel 11 og 12. Bisidning er gratis for barnet, og omfanget af bisidning tilpasses det enkelte barns behov.

Bisidderen kan blandt andet hjælpe med at:

- ◆ Forberede barnet på møder med kommunen
- ◆ Bisidde barnet under møder med kommunen
- ◆ Samle op efter møder med kommunen sammen med barnet
- ◆ Håndhæve barnets rettigheder, bl.a. retten til at klage, aktindsigt mv.
- ◆ Skrive klager sammen med eller på vegne af barnet
- ◆ Gennemlæse akter sammen med barnet
- ◆ Fortolke lovgivning og formidle dette til barnet
- ◆ Fortolke og forklare afgørelser til barnet
- ◆ Give barnet følgeskab i sagen

Bisidderen tager barnets perspektiv og skal ikke varetage andre interesser end barnets. En bisidder kan alene rekvireres af barnet på baggrund af barnets eget ønske. Det udelukker ikke, at andre hjælper barnet til at få kontakt til bisidderafdelingen, men motivationen skal være barnets.

Retten til bisidning er reguleret i Servicelovens § 48 a, som angiver, at barnet har ret til at lade sig bistå under et sagsforløb.

FORMÅLET MED PROFESSIONEL BISIDNING

Det er for mange børn en vanskelig og krævende situation at være part i en social sag, samtidig med at de lever i problemer og har brug for hjælp. Nogle børn vil endog være i en krisituation af mere eller mindre akut karakter.

De fleste børn i sociale sager er udsatte børn med op til flere typer problemer i deres liv, og de har typisk ikke nogen voksne at støtte sig til. Når det sociale system samtidig virker uoverskueligt og stort, føler mange børn sig meget alene og usikre i deres sagsforløb.

Disse børn har ofte brug for støtte i et sagsforløb, fordi det er svært for et barn at gennemskue de muligheder, der ligger i det sociale system. Hvem skal de henvende sig til, og hvor og hvornår skal de henvende sig? Hvad skal de sige og gøre? De ved ikke, hvad en sag er, kender ikke sproget og terminologien og kender ikke til egne rettigheder. De synes måske, det er svært at fortælle deres historie til en fremmed, og mange bekymrer sig om deres forældre og står typisk i en loyalitetskonflikt. Børnene frygter ofte for konsekvenserne af deres kontakt med det sociale system.

»» Jeg føler mig bedre forberedt til møder. Jeg er mere tryk og føler mig mere sikker til møderne, når jeg har en bisidder med.

(FIGE 16 ÅR)

En del af de børn, der har bedt om og fået bisidderhjælp, er børn, som allerede har eller har haft kontakt med myndighederne, men som oplever, at deres socialrådgiver primært varetager forældrenes interesse, eller som ikke lytter til og hjælper dem i tilstrækkelig grad.

Mange børn beretter om møder, hvor deres forældre også deltager. Det kan være meget vanskeligt for et barn at ytre sig om problemer med forældrene, når disse er til stede. Nogle børn synes, at de voksne taler og bestemmer meget under samtalerne, og oplever, at der ikke i tilsvarende grad bliver lyttet til dem. Børn beskriver, at de føler sig svage, alene og uden voksenstøtte.

» Hun [bisidderen] respekterede mig, og hun undervurderede mig ikke. Hun kunne forklare mig om systemet, og hun var på min side. Det er jeg pænt taknemmelig for. Jeg ved sgu ikke, hvad jeg ellers skulle have gjort. (PIGE 17 ÅR)

Ifølge Serviceloven har et barn ret til at lade sig bistå ved møder i kommunen. Denne ret er en god mulighed for et barn til at opnå støtte i et komplekst sagsforløb. Men mange udsatte børn har enten ikke en velkendt voksen, der kan bistå dem, eller de velkendte voksne, barnet har, kan ikke give barnet den nødvendige støtte i den pågældende situation.

En bisidder fra Børns Vilkår er netop en voksen, som kan støtte, guide og bistå et barn igennem et sagsforløb, og – ikke uvæsentligt – en voksen, som barnet selv har valgt til formålet.

Det professionelle består i, at bisidderen er ansat til opgaven med at bisidde barnet, og i bisidderens faglige baggrund. Bisidderen er socialrådgiver og har erfaring fra arbejdet med udsatte børn. Det betyder, at en bisidder kender barnets rettigheder, den relevante lovgivning og den kommunale praksis, herunder kommunens pligter og begrænsninger. Bisidderen har hermed kompetencerne til at guide barnet gennem dette system. Det er Børns Vilkårs erfaring, at disse kompetencer er afgørende for at kunne hjælpe og guide barnet bedst muligt i et sagsforløb.

Et vigtigt formål med bisidning er, at barnet oplever mere tryghed, større sammenhæng og gennemsigtighed i sagsforløbet. Det er i særdeleshed vigtigt, at det enkelte barn oplever sig støttet til at fremkomme med sine synspunkter og får hjælp til at blive hørt og inddraget. En bisidder fra Børns Vilkår står ved siden af barnet og ser tingene ud fra barnets perspektiv.

Barnets perspektiv er barnets beskrivelse og oplevelse af sin egen situation. En væsentlig opgave for bisidderen er at sikre, at barnet føler sig hørt, inddraget og aktiv i egen sag. Dette kan også på længere sigt få indflydelse på barnets følelse af personligt værd og betydningsfuldhed.

SAGSFORLØB

KOMMUNEN

JOURNALARK

KOMMUNENS VURDERING
af barnets og familiens behov
for hjælp og støtte pba § 50
undersøgelsen.

FORÆLDRE

BEKYMNINGER

fra fx skole, naboer, familie,
børnehave, lægen oa.

UNDERSØGELSE

§ 50 undersøgelse.

FORANSTALTNINGER

HANDLEPLANER

OPFØLGNING

SAMTALER

SAGSBEHANDLER

FØLELSER

» Det er vigtigt for mig, at Børns Vilkår er med til alle møder i kommunen. Efter Børns Vilkår er begyndt at være med til møderne, er det gået meget bedre. (PIGE 14 ÅR)

Det er også bisidderens opgave at hjælpe barnet med at forstå, hvad der sker i en sag, og at sørge for, at barnet får en forståelse af de afgørelser, der træffes, uanset om barnet er enig i afgørelserne eller ej. Bisidder hjælper også barnet til at forstå sagens kompleksitet, kommunens mandat og den lovgivning og de muligheder, der knytter an til barnets sag. Det er med til at skabe klarhed og mening for barnet.

En vigtig del af formålet med bisidderens arbejde er dertil at sikre, at barnet har kendskab til sine rettigheder, og at barnets rettigheder i forbindelse med et sagsforløb overholdes. Det gælder retten til at klage, få aktindsigt, børnesamtale m.v. Bisidder kan også understøtte barnet i at gøre brug af sine rettigheder, fx udarbejde klager eller bede om aktindsigt.

En bisidder har ingen offentlige eller private interesser i barnets sag og vil ikke varetage andre interesser end barnets. Bisidderen samarbejder ikke med forældrene. Dette er afgørende for, at barnet kan føle sig sikker ved sin bisidder og trygt modtage den hjælp og støtte, bisidderen tilbyder.

En professionel bisidder arbejder på at fremme et konstruktivt samarbejde mellem barnet og de sociale myndigheder, så myndigheden finder den bedst mulige løsning for barnet i fællesskab med de forskellige aktører, herunder barnet som hovedperson i sin egen sag. Formålet er, at barnet får den støtte, det har behov for. En bisidder kan derfor få en særlig betydning for barnet som den, der udelukkende forholder sig til barnets perspektiv, og som guider barnet igennem et sagsforløb ud fra de ønsker, som barnet har.

Det er også et væsentligt formål, at de sociale myndigheder oplever, at bisidders støtte til barnet kan være med til at understøtte et så smidigt sagsforløb som muligt for alle parter – og i særlig grad for barnet.

Praksis viser, at der ofte er udskiftning blandt socialrådgiverne. Børns Vilkår erfaring er, at bisidder ofte er den gennemgående person i et sagsforløb for barnet. Det giver kontinuitet og hjælper barnet i overgangen fra den ene socialrådgiver til den anden.

CASE

16-årig dreng henvender sig til Børns Vilkår for at få en bisidder. Drengen blev anbragt første gang, da han var 9 år gammel. Han har siden både boet på flere institutioner og hjemme hos mor. Aktuelt har han ikke boet hjemme i 2 måneder. Han ønsker hjælp fra kommunen og ønsker en bisidder til at støtte sig, når han går til møder på kommunen. På 2 år har drengen haft 5 forskellige socialrådgivere.

DEN PROFESSIONELLE BISIDDERS KVALIFIKATIONER

En bisidder fra Børns Vilkår er en voksen person med socialrådgiverbaggrund, enten færdiguddannet eller under uddannelse til socialrådgiver med afsluttet praktik inden for børne- og familieområdet.

Alle bisiddere har selv fungeret eller fungerer som sagsbehandlere, konsulenter eller lignende, inden for området for udsatte børn. Alle bisiddere har derfor et grundigt kendskab til det lovområde, der vedrører udsatte børn. Det gælder især Serviceloven, men også Forældreansvarsloven, Forvaltningsloven mv. Desuden har en bisidder kendskab til den kommunale praksis, herunder indsigt i sagsgange, procedurer, samt forståelse og viden om kommunens mandat og myndighedsudøvelse.

En bisidder har også viden om og erfaring i at tale med børn i særligt udsatte livssituationer og med særlige behov. Det vil sige, at bisidderen har viden om børns mestringsstrategier, om omsorgssvigt og om børn i krise.

PRINCIPPER FOR PROFESSIONEL BISIDNING

Børns Vilkår bisidder udsatte børn ud fra en række principper, som skal sikre, at bisidningen i de konkrete sager indfrier det overordnede formål med tilbuddet.

◆ Ingen anonymitet

Barnet skal være indstillet på at opgive sin anonymitet, når barnet vælger at modtage bisidning. Barnet kan indledningsvis godt tale med en bisidder uden at opgive sin anonymitet, men i det øjeblik barnet kommer i kontakt med de sociale myndigheder, vil barnet skulle opgive sin anonymitet. Bisidderen informerer barnet om de konsekvenser, der er forbundet med at modtage bisidning og i at mødes med en socialrådgiver. Dette indebærer blandt andet, at Børns Vilkår og dermed bisidder har underretningspligt.

◆ Selvstændig aktør

Det er Børns Vilkårs intention, at børnene bliver så selvstændige aktører som muligt i deres eget bisidderforløb. De skal gerne kvalificere sig til at tale egen sag og derigennem få øget indflydelse på sagen og forståelse af beslutningerne. På sigt skal barnets position som demokratisk borger med egne selvstændige rettigheder understøttes. Dette er ikke alene vigtigt på kort sigt i det konkrete sagsforløb, men også på længere sigt, da det kan generere et større selvværd og en tro på egen betydning og ret til at være menneske med holdninger. (Læs mere i afsnittet om børneinddragelse i et socialfagligt perspektiv, jf. afsnit IV)

Det er også Børns Vilkårs erfaring, at jo mere et barn inddrages i sagsforløbet og bliver hørt om egne ønsker og synspunkter, jo mere mening oplever barnet i forhold til sit eget liv. Også når der træffes beslutninger, der går på tværs af barnets ønsker.

” ... jeg har haft mange sagsbehandlere, hvor der er praktikanter inde over, og jeg så skal fortælle min historie igen og igen. Jeg havde en, der gjorde alt, som min socialrådgiver skulle gøre, men nu er der så en ny praktikant, så har jeg psykolog og 2 andre fra kommunen. Så der er mange. Men jeg synes, en bisidder er noget helt andet, det er en person, der er ved ens side. (PIGE 15 ÅR)

◆ Respekt for barnets historie

Der tages i samtalerne mellem bisidder og barn udgangspunkt i, hvad barnet fortæller om barnets virkelighed og historie. Bisidder tager ikke stilling til, hvorvidt det fortalte er rigtigt eller forkert. Det er Børns Vilkår's holdning, at vi tror på barnets fortællinger. Bisidder spørger relevant ind til barnets fortælling og oplevelser for at få dem uddybet og foldet ud i det omfang, barnet ønsker, og det er hensigtsmæssigt for sagsforløbet.

Mange af de børn, vi møder, har en vanskelig historie, og det kan være svært for barnet at fortælle om sine oplevelser og familiehistorie. Bisidder hjælper barnet med at fortælle det, som barnet ønsker, og kun det, og i barnets eget tempo, fordi barnet skal føle sig tryk og klar til at fortælle sin historie.

Det kan være nødvendigt med flere møder mellem barnet og bisidderen, før barnet er klar til at møde i socialforvaltningen og berette om sin historie og ønsker om forandring. Børn har et andet tidsperspektiv end voksne. Nogle gange skal det gå hurtigt, andre gange skal det gå langsommere, alt afhængig af barn, situation og omstændigheder.

◆ Perspektivering

Hvis barnet giver udtryk for noget, som bisidder ved, ikke er realiserbart, taler bisidder med barnet om, hvorfor barnet har disse ønsker, og hvorfor det ikke kan lade sig gøre. Måske handler barnets ønske om et behov, som man rent faktisk kan hjælpe barnet med. En sådan samtale kan medvirke til at få klarlagt andre ønsker og behov hos barnet, som kan gavne og hjælpe barnet fremadrettet.

◆ Neutralitet

En professionel bisidder er neutral i forhold til barnet og i forhold til sagen. Bisidder har ingen private eller faglige relationer til barnet og kender som udgangspunkt kun sagen fra barnet selv. En professionel bisidder har ingen myndighedsbeføjelser eller ønsker for sagens udfald og har kun til opgave at hjælpe barnet til at føle sig hørt, inddraget og støttet samt sætte fokus på overholdelse af barnets rettigheder.

◆ **Altid barnets valg**

Det er altid barnets valg at få en bisidder, og det er også barnet, der vælger, hvilke møder bisidder deltager i, og hvilken rolle bisidder har i forhold til barnet. Det gælder under hele forløbet. Barnet kan til enhver tid frasige sig bisidning. Endvidere kan barnet vende tilbage til Børns Vilkår og påbegynde et nyt bisidderforløb. Det er barnet, der er „arbejdsgiveren“.

◆ **Bisidders underretningspligt**

Bisidder har almindelig underretningspligt jf. Servicelovens § 154. Det er vigtigt, at barnet er klar over denne pligt, så barnet har mulighed for at vælge, hvad der fortælles til bisidder og hvornår. Bisidder oplyser altid barnet om sin underretningspligt, og hvad denne indebærer. Det er vigtigt, at barnet er fuldstændig klar over, at de oplysninger, som bisidder kommer i besiddelse af, kan være så alvorlige, at bisidder skal underrette kommunen.

◆ **Minimal kontakt til barnets forældre**

Børns Vilkår kommer i arbejdet med børn, der ønsker bisidning, ofte i kontakt med børnenes forældre. Det er imidlertid vigtigt at understrege, at professionel bisidning kun henvender sig til børn. For rigtig mange børn er det vigtigt, at forældrene ikke er i kontakt med bisidder og ikke er involveret i deres bisidderforløb, selvom mange forældre har en naturlig interesse i barnets bisidderforløb. Hvor nogle forældre er meget positive i forhold til barnets valg, udviser andre forældre meget modstand mod bisidningen. Det sker også ofte, at forældre ønsker at påvirke bisidderforløbet eller selv ønsker at få hjælp.

Børns Vilkår er meget opmærksom på dette og har valgt at håndtere det på den måde, at bisidder konsekvent *kun* har kontakt med barnet. Der kan i særlige tilfælde være behov for at involvere forældrene i forhold til logistikken omkring at møde barnet, fx hvis et barn skal køres til møde, have fri fra noget andet mv. Det gælder især i forhold til mindre børn.

Hvis forældre ønsker information om bisidning, henvises de til konsulenterne i sekretariatet hos Børns Vilkår. Forældrene oplyses ikke om den konkrete bisidning, da barnet har krav på tavshedspligt, men forældrene kan få oplys-

ninger om, hvad bisidning er, og hvordan det praktiseres. Ønsker forældrene hjælp til egne problemer, henvises de til socialforvaltningen eller til anden relevant instans.

CASE

13-årig dreng ringer til BørneTelefonen en sen aften. Drengen fortæller, at han er stukket af hjemmefra, da han ikke længere kan holde forældrenes druk og voldelige adfærd ud. Drengen ønsker en bisidder, som kan støtte ham i at kontakte kommunen. Drengen fortæller, at han tidligere på aftenen er blevet afvist af den sociale døgnvagt, som har sagt, at han skal gå hjem til forældrene, og så kan han henvende sig på kommunen næste morgen, hvis han fortsat har behov for hjælp. Drengen fortæller til BørneTelefonen, at han under ingen omstændigheder kan tage hjem igen. Han har i lang tid planlagt, hvordan han kunne stikke af fra forældrene. Den efterfølgende dag mødes en bisidder fra Børns Vilkår med drengen og går med ham op til kommunen. Bisidderen hjælper drengen med at fortælle om situationen i hjemmet. Drengen synes, det er svært for ham at fortælle og bevise, hvordan hans forældre er, og han får støtte af sin bisidder til at fortælle sin historie. Bisidder hjælper ham også med at holde fast i, at det er rigtigt, at de drikker hver dag og er aggressive, både overfor hinanden og overfor ham og hans søster. Drengen siger, at han ikke vil hjem til forældrene.

Kommunen taler også med drengens forældre, og selv om forældrene siger noget andet end drengen om, hjemmeforholdene, så vælger kommunen at tage drengen alvorligt og han bliver anbragt på en institution. Det går forældrene med til efter noget tid.

I dette forløb taler bisidder med drengen om hans rettigheder:

- ◆ At han har ret til omsorg og beskyttelse, jf. både Serviceloven og Børnekonventionen.
- ◆ At kommunen skal beskytte ham, hvis hans forældre ikke kan give ham omsorg. Det kan de gøre ved at hjælpe hele familien, mens drengen stadig bor hjemme, (bisidder fortæller om forskellige muligheder for hjælp og undersøgelse) eller ved at drengen kommer til at bo et andet sted (Bisidder fortæller om forskellige anbringelsessteder), jf. Serviceloven.
- ◆ At han har ret til at blive hørt og inddraget. Det betyder, at kommunen skal høre på, hvad han fortæller, inden de beslutter noget, og at de skal inddrage hans meninger, når de beslutter noget, jf. Serviceloven og Børnekonventionen..
- ◆ Bisidder fortæller også drengen om forskel på en frivillig anbringelse overfor en tvangsanbringelse, ifm at forældrene er i tvivl, om de vil give samtykke, jf. Serviceloven.
- ◆ At drengen har ret til at lade sig bistå i alle møder med kommunen, hvis han selv ønsker det, jf. Serviceloven.

KVALIFICERING OG UNDERSTØTTELSE AF BØRNS VILKÅRS BISIDDERE

Alle Børns Vilkår bisiddere gennemgår en grundig introduktion, inden de starter som bisiddere. I dette forløb gennemgås relevant lovstof, bisidderforløbets opbygning og indhold, Børns Vilkår definition og forståelse af barnets perspektiv, dilemmaer i bisidning m.v.

Bisidderne er endvidere forpligtet til at deltage i regionale refleksionsgrupper samt kursusdage og seminarer, hvor relevante problemstillinger fra bisidningen tages op og drøftes i dialog med en konsulent fra Børns Vilkår sekretariat. I dagligdagen modtager bisidderen løbende telefonisk sparring om de specifikke sager af den konsulent, som bisidderen er tilknyttet i Børns Vilkår sekretariat.

Kombinationen af en socialrådgiverbaggrund og erfaring i arbejdet med udsatte børn og unge, sammenholdt med løbende sparring på bisidderrollen, er forudsætningerne for at kunne kalde sig professionel bisidder i Børns Vilkår.

III.

BAGGRUND FOR DET PROFESSIONELLE BISIDDERKORPS

» **For følte jeg ikke, jeg var nogen. Men hun [bisidderen] gjorde mig til en person.**

(PIGE 19 ÅR)

Børn fik ret til en bisidder i forbindelse med sager i den kommunale forvaltning via Serviceloven i 2007.

BørneTelefonen i Børns Vilkår oplevede i samme periode et stigende antal henvendelser fra børn, der havde det særligt svært og var udsat for omsorgssvigt. Mange af disse børn udtrykte et behov for og ønske om, at en voksen kunne gå med dem til møder på kommunen. Børnene stod meget ofte alene og havde ikke relevante voksne i deres netværk til at støtte og hjælpe dem.

Børn i en socialt udsat situation er uden beskyttelse fra de voksne, der skal passe på dem, og er afhængige af de sociale myndigheder. Fordi de er alene, har store problemer og har en alder, som gør det meget vanskeligt for dem at løfte egen sag, har mange af disse børn et særligt stort behov for professionel hjælp. De har ikke alene brug for hjælp til at blive guidet og vejledt gennem det store og komplekse sociale system, men også til at få sikret og styrket deres retssikkerhed.

Børnenes ny erhvervede ret til at lade sig bistå var, sammen med det stigende antal henvendelser fra børn der ønskede voksenassistance, udløsende for Børns Vilkårs etablering af et professionelt bisidderkorps. Børns Vilkår fik bevilget satspuljemidler til et mindre pilotprojekt bestående af fem bisiddere fordelt efter regioner.

Efterspørgslen på bisidning blev hastigt større. Børns Vilkår søgte derfor i forbindelse med Barnets Reform om yderligere midler til en udvidelse og udvikling af projektet. Dette blev imødekommet, og bisidderkorpset blev udvidet til tyve bisiddere. Denne udvidelse skulle imødekomme de mange henvendelser fra børn i hele landet, der ønskede en professionel bisidder.

Udviklingen af projektet foregik i samarbejde med fire kommuner, der sammen med Børns Vilkår skulle udvikle bisidderrollen. Udviklingsprojektet skulle dels

afklare, hvornår det er gavnligt for børnene at få en bisidder, og dels give viden om, hvordan rollen bedre kan defineres fx i lovgivningen. Der var endvidere særligt fokus på, hvordan socialrådgiverne oplevede den professionelle bisidning, herunder hvordan sagsforløbet blev påvirket af bisidderens deltagelse.

Dette udviklingspunkt har været væsentligt for projektet, blandt andet fordi bisidderfunktionen på intet tidspunkt er defineret klart i lovgivningssammenhæng. Det betyder, at såvel fagpersoner som børn er efterladt i usikkerhed om, hvad der er tilladeligt, og at de selv må afgøre, hvad en bisidder må og kan. Børns Vilkår er, på baggrund af dialog med projektkommunerne og erfaringerne fra de mange bisiddersager, gennem udviklingsprojektet kommet langt i forhold til at præcisere og afgrænse bisidderens rolle. Denne bog er blandt andet et resultat af dette.

Den nuværende lovgivning, som trådte i kraft 1. oktober 2013, har præciseret bisidders mandat i sociale sager vedrørende børn og unge. Vi håber, at denne præcisering kan medvirke til, at antallet af misforståelser og forskellige forventninger til bisidderfunktionen bliver minimeret.

Bisidderprojektet blev gjort permanent pr. 01.01.2014.

ERSTATNINGSSAGSPROJEKTET

Socialministeriet har på baggrund af Børns Vilkårs erfaring med bisidning bedt Børns Vilkår om at bisidde børn i erstatningssager. Formålet er at sikre, at børn og unge, der har været udsat for svigt fra kommunen i forbindelse med kommunens behandling af deres sag, får oplysning om muligheden for at anlægge erstatningssag overfor kommunen og sikres støtte og vejledning i form af professionel bisidning under et eventuelt sagsforløb.

Der findes ikke i Danmark eksempler på, at børn har rejst erstatningskrav. En del af projektet er derfor at afdække området for at få klarlagt de nødvendige kriterier, betingelser og vilkår, der skal gælde inden for området. Denne af-dækning er påbegyndt i 2013.

Endelig har projektet også det formål at opnå viden om børns oplevelser af kommunernes børnesagsbehandling.

IV.
BØRNEINDDRAGELSE
- HVORFOR OG HVORDAN?
ET SOCIALFAGLIGT
PERSPEKTIV

Den professionelle bisidning af børn bygger helt grundlæggende på anerkendelse og selvstændiggørelse af barnet. Det er de afgørende værdier for Børns Vilkårs bisidderkorps.

Både forskning og praksiserfaring viser, at det er afgørende for både børnenes trivsel og forløbet af de iværksatte foranstaltninger, at de har været inddraget i deres egen sag.

Når man ser inddragelse i et socialfagligt perspektiv, er en af de primære årsager til at inddrage børn, at det er med til at kvalificere timing og valg af foranstaltninger til barnet. Forskning viser, at inddragelsen af børn gør systemet bedre i stand til at handle, når der er brug for det. Inddragelse sikrer også en bedre afdækning af barnets problemer og behov og dermed også bedre muligheder for at vælge de mest relevante foranstaltninger (Wright et al., 2006).

FORDELE VED AT INDDRAGE BØRN	
Betydning for børn	Betydning for systemet
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Udvikle nye evner og erfaring ◆ Udvikle selvtillid ◆ Større glæde ◆ Mulighed for at påvirke afgørende beslutninger i livet ◆ Føle sig værdsat og få kontrol i eget liv ◆ Udvikle bedre evner til at træffe beslutninger og forstå systemers virkemåde ◆ Mulighed for at udvikle sociale netværk	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Systemet bliver mere responsivt overfor børns behov ◆ Udfordring af vedtagne antagelser om børns behov ◆ Systemet bliver mere tilgængeligt for børn ◆ Systemet bliver i stand til at yde en mere effektiv indsats for børn

Kilde: Oversat efter Wright et al., 2006, p. 16

Dansk og international forskning viser endvidere, at børn i højere grad bakker op om beslutninger, når de føler, at de er blevet hørt og har haft indflydelse i processen (Cashmore 2003). En undersøgelse fra SFI viser således, at der er større stabilitet i anbringelser, når forvaltningen inden afgørelsen har talt med den unge og sikret sig, at den unge forstår og accepterer anbringelsen (Egelund 2010). Børn vil ikke nødvendigvis bestemme. Men de ønsker, at deres synspunkter bliver lyttet til og taget i betragtning (Cashmore 2003). Bliver barnet vist tillid gennem inddragelse og deltagelse, kan dette også bidrage til at øge barnets tillid til systemet og dermed dets vilje til at samarbejde og bakke op om det besluttede (Warming, 2013).

INDIVIDPERSPEKTIV

” ... Vi har snakket om, hvad der er vigtigt og mindre vigtigt at sige til mødet. Hun spørger, om der er noget, hun skal sige, eller hvad jeg skal sige, og om der er noget, man vil have hjælp til. Hun hjælper mig og min bror med ordforrådet, så det er det rigtige, vi får sagt.

(PIGE 18 ÅR)

Ser vi på det enkelte barn, er der meget, der taler for, at barnets deltagelse bidrager til selvstændighed og selvværd. Forskning viser, at jo flere muligheder vi har for at øve vores evne til at træffe beslutninger, jo mere selvsikre og kyndige bliver vi (Leeson 2007). Det at blive spurgt og lyttet til gør barnet i stand til at udvikle sig og barnet modnes ved at tage ansvar, lære at træffe valg og lytte til forskellige synspunkter. Barnets selvværd og fornemmelse af selv at kunne handle øges gennem inddragelse og gennem muligheden for at udøve magt og kontrol i eget liv: *„Den viden, som børn og unge kan bidrage med, er en helt central kilde for, at der kan forventes virkning i tiltag og foranstaltninger. Inddragelse støtter børn og unges muligheder for at opleve mestring i eget liv“* (CAFA 2012; se også Dalrymple 2003 og Leeson, 2007).

Børn, som ikke bliver inddraget, eller som oplever at blive mistroet, overhørt eller misforstået, kan ende med at føle sig frustrerede og magtesløse. Det har

i værste fald den konsekvens, at de berørte børn „bliver passive i forhold til eget liv og mister tilliden og troen på, at der er voksne som vil og kan hjælpe dem“ (Servicestyrelsen).

Der tegner sig altså samlet set et billede af, at inddragelse af børn ikke kun er et spørgsmål om et rettighedsmæssigt krav, men også et spørgsmål om øget trivsel, positiv selvopfattelse og en tro på, at man er noget værd. Og at de demokratiske værdier og principper, der gælder for voksne mennesker, også gælder for børn. Det er med til at skabe mening og følelsen af betydningsfuldhed hos det enkelte menneske, i dette tilfælde børn, hvilket i sidste ende kan få afgørende betydning for både barnets trivsel og forløbet af de iværksatte foranstaltninger.

Det er dette perspektiv på inddragelse, som professionel bisidning udspringer af. Bisidning hjælper børnene til at blive inddraget, de får øvet sig i at formulere deres synspunkter og perspektiver og bliver en del af den proces, som vedkommer dem og deres liv, og hvor der træffes afgørende beslutninger om dem og deres fremtid.

» Det afhænger af, hvor alvorligt mødet er. Hvis det var et alvorligt møde, så vil jeg helt klart anbefale at få en bisidder. Hvis det bare er sådan et stille og roligt møde, så tænker jeg, at det kan man godt klare. Det er alvorligt, når der skal træffes en stor beslutning.

(DRENG 17 ÅR)

BØRNS VILKÅRS SYN PÅ BØRNEINDDRAGELSE

” ... den første (sagsbehandler) jeg havde, hun tog mig også seriøst. Hun lyttede til mig, og hørte hvad jeg sagde. Tog en beslutning sammen med mig. Hun hjalp mig. Og holdt møder om, hvordan jeg havde det osv. Hende var jeg glad for.

(PIGE 15 ÅR)

Børns Vilkår anser det for veldokumenteret, at børneinddragelse er med til at skabe bedre kvalitet i børnesagsbehandlingen og samtidig kan have en række positive konsekvenser for barnets liv i et bredere perspektiv. Derfor arbejder Børns Vilkår – blandt andet gennem bisidderprojektet – på at skabe øget og bedre inddragelse af børn i den kommunale sagsbehandling.

Børns Vilkårs syn på børneinddragelse

Børns Vilkårs syn på børneinddragelse beskriver, *hvorfor* børn skal inddrages, *hvad* børneinddragelse rummer, og *hvordan* børneinddragelse skal opleves af barnet.

Børn har ret til at blive hørt

FN's Børnekonvention giver børn ret til at blive hørt. Et barn, der er i stand til at udforme sine egne synspunkter, skal sikres retten til at udtrykke dem, og barnets synspunkter skal tillægges passende vægt.

Vurderingen af, om et barn er i stand til at udtrykke sine meninger, må ikke stå i vejen for inddragelse af barnet. Inddragelse skal derfor forstås i bred forstand og skal rumme andet end *samtale* med barnet, dvs. også nonverbale udtryk. Barnet skal støttes i og opfordres til at udtrykke sine meninger. Inddragelse skal altid forsøges og kun i det omfang, det viser sig, at barnet ikke *kan* eller ikke *ønsker* at udtrykke sine meninger, kan det udelades. Det er således *barnet*, der direkte eller indirekte afgør, om han/hun inddrages.

Barnets behov kan ikke afdækkes uden at inddrage barnets eget syn på verden. Det fordrer, at man lytter til barnet og kommunikerer med barnet i et børnerettet sprog. Det betyder ikke nødvendigvis, at barnets synspunkter skal følges, men at det skal fremstå tydeligt for barnet, at hans/hendes meninger er hørt og anerkendt. Barnets synspunkter skal tages i betragtning og andre afgørende hensyn skal tydeliggøres for barnet, så barnet får mulighed for at opnå forståelse for en beslutning, der ikke er, som barnet ønsker.

Disse værdier er fundamentet for børneinddragelse

Værdierne skal skinne igennem i ethvert møde med børn.

- ◆ **Anerkendelse:** Børn skal mødes med anerkendelse og respekt
- ◆ **Ligeværdighed:** Børn er mennesker med ligeværdige rettigheder og skal behandles som sådan
- ◆ **Barnets bedste:** Barnets bedste kan kun sikres, hvis barnet høres

Sådan er børneinddragelse i praksis

Ved børneinddragelse vil barnet opleve:

- ◆ At blive mødt med oprigtig interesse og som et individ med egne synspunkter
- ◆ At blive lyttet til og anerkendt
- ◆ At blive mødt som rettighedsindehaver, herunder at have retten til at klage
- ◆ At der er tillid til, at han/hun er kompetent i eget liv
- ◆ At have forståelse for sin situation
- ◆ At barnet ved, hvad der forventes af ham/hende, og har en forståelse af, hvad det er muligt at få indflydelse på
- ◆ At barnet selv har indflydelse på aftaler og rammer for processen
- ◆ At barnet får forståelse for, hvorfor barnets ønsker er imødekommet eller eventuelt ikke er imødekommet

BARNETS POSITION KAN STYRKES AF BISIDDER

Når et barn får en bisidder i forbindelse med en social sag, ændrer det de grundlæggende konstellationer i sagen. Bisidderens tilstedeværelse påvirker forholdet mellem barn og socialrådgiver og skaber en ny dimension i relationerne. Det sker, fordi bisidderens position, mandat og perspektiv er forskelligt fra både socialrådgiverens og barnets.

Det er vigtigt, at man i funktionen som bisidder har en stærk bevidsthed om, at man ved sin tilstedeværelse rykker ved vilkår og relationer i sagen. Det skaber både udfordringer, som bisidderen må håndtere og forholde sig til, og det skaber muligheder, når de involverede parter er åbne overfor hinanden, bevidste om hinandens positioner og har respekt for det arbejde, som de hver især er der for at udføre.

ASYMMETRISK MAGTRELATION MELLEML BARN OG SOCIALRÅDGIVER

» Når man sidder til møde, så føles det som om, at ens krop er ved at gå grassat. Man føler det, som om man sidder midt i en krig. Og hvor der sidder alle de her voksne, som egentlig burde hjælpe dig. Men man føler bare, at de alle sammen er imod dig. Fordi når jeg siger noget, så skal jeg kommentere det og forklare, og når min far siger noget om mig, så skal jeg forsvare mig selv hele tiden. Men når han siger noget, så behøver han ikke forklare sig, og han skal ikke forsvare sig selv, fordi han er jo den voksne. Så nogle gange kunne man godt tænke, er min fars ord lov til det her møde, eller tror de ikke på, hvad jeg siger. Som om det, forældrene siger, er vigtigere, end det barnet siger. (PIGE 15 ÅR)

Der er indbygget et naturligt magtforhold mellem barn og socialrådgiver, hvor relationen på flere måder er asymmetrisk. Det skyldes for det første, at socialrådgiveren er myndighedsperson og har magt til at gribe ind i barnets og familiens liv og træffe beslutninger, der har afgørende betydning for barnets liv.

Der er dertil typisk stor aldersforskel på barnet og socialrådgiveren, hvilket naturligt stiller barnet i den svageste position. Barn og socialrådgiver mødes i en situation, hvor barnet har behov for hjælp, mens socialrådgiveren er i position til at give hjælp eller afslå at hjælpe. Det stiller barnet som den svage part, fordi barnet er afhængigt af socialrådgiverens vilje til og mulighed for at hjælpe.

Endelig kan man sige, at socialrådgiveren er på hjemmebane. Hun er i egen kontekst, da hun arbejder inden for et velkendt lovområde, som hun er uddannet til at varetage, og på egen arbejdsplads. Møder og samtaler afholdes ofte på socialrådgiverens kontor i en afdeling med socialrådgiverens kollegaer.

Barnet har derimod ikke forudsætninger for at kende og forstå lovgivning, regler og procedurer. Det er et voksenområde, hvor der skrives og tales et sprog, som barnet kan have svært ved at forstå. De fleste børn ved ikke, hvad en kommune er, og forstår ikke kommunens opgaver. Barnet vælger heller ikke selv den socialrådgiver, som kan få stor betydning for deres liv, og som de dermed er afhængige af. De færreste børn har valgt eller ønsket den situation, de befinder sig i, og mødet med en socialrådgiver kan for mange børn være nødtvunget.

Mange børn er bekymrede for, hvem de skal møde, hvilken betydning mødet vil få, og om de kan finde ud af at begå sig. Andre børn har dårlige erfaringer med kommunen fra tidligere, eller de har hørt negative ting om kommunen, fx fra deres forældre. De børn kan være både vrede, opgivende og bekymrede. De fleste børn ved ikke, at de har rettigheder, og at de skal høres og inddrages i deres egen sag. Børn i et socialt sagsforløb befinder sig ofte i en „verden“, de ikke forstår, med et sprog de ikke taler, og i en situation de ikke ønsker. Man kan sige, at barnet er på udebane.

Selv om det sjældent italesættes direkte, er langt de fleste børn meget bevidste om denne asymmetriske magtrelation. Børnene er godt klar over, at der er „noget på spil“, og at kommunen har magt til at træffe afgørende beslutninger i deres liv. Denne magtrelation og asymmetri er uundgåelig. Og det er et vilkår, som både de involverede børn og voksne må og skal forholde sig til.

Det fordrer stor indsigt, indlevelse og faglig viden hos socialrådgiveren at imødekomme børn i denne særlige situation. Situationen kan vanskeliggøres yderligere af andre forhold såsom politiske og lovgivningsmæssigt fastsatte rammer, forvaltningsretlige procedurer, kommunalpolitiske mål og budgetter, men også af socialrådgiverens personlige forhold, menneskelige værdier samt normer og holdninger.

POSITIONS- OG OPGAVEROVERSICHT	
Socialrådgiver	Bisidder
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Myndighedsrolle ◆ Beslutte og træffe afgørelser ◆ Afdække og undersøge ◆ Iværksætte foranstaltninger ◆ Efterleve forskellige lovtekster ◆ Tage højde for kommunens politik og økonomiske retningslinjer ◆ Tovholder i den samlede sag ◆ Tilgodese både barn og forældres interesser ◆ Barnet vælger ikke selv socialrådgiveren 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Hjælperolle ◆ Forberede møder ◆ Følgeskab og støtte til møder med kommunen ◆ Opfølgning på møder ◆ Guide og oversætte lovgivning for barnet ◆ Sørge for at barnet bliver hørt, som barnet selv ønsker det ◆ Hjælp til at klage og læse akter ◆ Tilgodeser kun barnets perspektiv ◆ Barnet vælger selv bisidderen
Fælles	
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Forklare og oversætte ◆ Støtte ◆ Drage omsorg for barnet ◆ Inddrage barnet 	

BISIDNING KAN SKABE BALANCE I SAMARBEJDET

Når børn bliver del af en social sag, oplever de altså både at være „på udebane“ og at være i en ulige magtrelation til en instans, som har afgørende indflydelse på deres fremtidige liv. For mange børn er det en situation, som afstedkommer usikkerhed og også ofte frygt.

Her kan en bisidder bidrage til at styrke barnets position og mindske barnets oplevelse af at være den svage og afhængige part. Man kan sige, at bisidning medvirker til at balancere den asymmetriske relation mellem barn og socialrådgiver. Når bisidder kommer ind som tredje part i mødet, forskydes positionerne.

Dette skyldes ikke mindst, at barnets relation til bisidderen er forskellig fra relationen til socialrådgiveren. Barnet har selv valgt sin bisidder, og der er skabt tillid mellem dem ved det indledende møde. Barnet ved, at bisidder er neutral og ikke har nogen interesse i at trække sagen i en bestemt retning. Det giver barnet en tryghed og kan medvirke til at gøre barnet mere trygt ved mødet med socialrådgiveren.

Det er afgørende, at der ikke er involveret myndighedsmagt i barnets relation til bisidderen. Bisidder kan ikke bestemme eller beslutte noget i barnets liv, men er alene til stede ved mødet for at hjælpe barnets perspektiv og synspunkter frem. Det at have en voksen „makker“, som udelukkende er til stede for at understøtte barnets perspektiv, kan styrke barnets position og mindske oplevelsen af at være den svage og afmægtige part. Den ulighed, som ligger i, at barnet er yngre og „på udebane“ i det kommunale system, reduceres, når barnet har følgeskab af en bisidder, som fagligt og aldersmæssigt er på niveau med socialrådgiveren.

Der ligger naturligvis også en asymmetri i generationsforskellen mellem barn og bisidder, men det opvejes til dels af, at det er barnets agenda og behov, der er styrende for relationen. Bisidder tager desuden altid udgangspunkt i barnets perspektiv og synspunkter og skal ikke tage hensyn til forældrenes rettigheder, kommunens politik m.v.

Bisidderens opgave er blandt andet at understøtte en dialog og et samarbejde mellem barn og socialrådgiver. Det foregår både under selve samtalen mellem parterne, og ved at forberede barnet på, hvad der skal ske, og derved skabe større fortrolighed med situationen. Den professionelle bisidder kan, i modsætning til den ikke-professionelle bisidder, forberede barnet på mødet med socialrådgiveren, i forhold til bl.a. rettigheder, muligheder og procedurer. Samlet set medvirker det til, at barnet er mere velforberedt til mødet og i mindre grad får oplevelsen af at være kastet ud i en proces, som det ikke forstår og ikke kan navigere i.

» Kommunen er dårlige til at lytte til unge og sætte tid af til det. Man har en time, og det er, hvad man har. Ellers laves der en ny aftale, og den ligger flere uger fremme. Det er en nederen oplevelse. Man føler ikke, at man bliver taget seriøst. Man føler, man er til grin på trods af, at man sagtens normalt kan formulere sig og har et stort ordforråd.

(PILG 17 ÅR)

Børns Vilkår mener også, at drøftelser af oplysninger mellem bisidder og socialrådgiver i trekantsrelationen kan være positivt og til gavn for både barn og sagsbehandling. Udvekslingen skal blot altid handle om barnets muligheder, perspektivering af barnets situation og ske på barnets præmisser, så barnet føler sig støttet og respekteret.

Bisidder kan også bidrage til, at en mislykket relation mellem barn og socialrådgiver bliver genoprettet. Vi møder en del børn, der har dårlige erfaringer med kommunen, og som kan have brug for en neutral opbakning til at få genetableret kontakten til en socialrådgiver. Her kan bisidder hjælpe med at nuancere og perspektivere de negative forestillinger, barnet har om socialrådgiver og kommunen, så barnet bliver indstillet på at gå ind i samarbejdet igen.

CASE

Samtale med 16-årig pige, pigens mor og stedfar samt socialrådgiver og pigens bisidder.

Pigen og bisidder har forberedt samtalen sammen.

Under samtalen bliver pigene meget presset af sin mor og stedfar, som tillægger hende et stort ansvar for de konflikter og stemninger, der er i familien. Bisidder refererer til den forberedende samtale, hvor pigene har fortalt, at mange af de problemer, der er i familien, er hendes ansvar. Pigen bekræfter, at det er sådan, hun oplever det, og bliver ked af det i situationen.

Socialrådgiver siger til pigene, at hun godt kan høre, at mor og stedfar tillægger hende et stort ansvar og anerkender, at pigene bliver ked af det. Socialrådgiver fortsætter og siger, at det er de voksnes hovedansvar, hvordan konflikter og stemninger bliver håndteret, og at hjælpe pigene, når hun har det svært.

Konklusionen bliver, at mor og stedfar ikke er i stand til at hjælpe pigene tilstrækkeligt, når der opstår konflikter, og at pigene ikke har tillid til, at mor og stedfar kan hjælpe hende. Socialrådgiver mener derfor, at der bør arbejdes på at finde en løsning uden for hjemmet til pigene. Det er både pigene, mor og stedfar enige i.

Det aftales, at socialrådgiver efterfølgende afholder en samtale med pigene uden mor og stedfar. Pigen oplyses om, at hun har mulighed for at forberede denne samtale med sin bisidder, og at hun har mulighed for at tage sin bisidder med til samtalen.

Pigen og bisidder mødes inden næste samtale og samler op på den foregående samtale som en del af forberedelsen til den nye samtale med socialrådgiver.

CASE

Samtale med 15-årig pige, socialrådgiver og pigens bisidder. Pigen og bisidder har forberedt samtalen sammen. Pigen har mange spørgsmål til socialrådgiver, som bisidder har hjulpet pigen med at skrive ned, og bisidder har efter aftale med pigen sendt spørgsmål og problemstillinger som en del af en underretning til socialrådgiver inden samtalen.

Socialrådgiver rammesætter mødet med udgangspunkt i de spørgsmål og problemstillinger, som pigen og bisidder har sendt.

Pigen får under samtalen svar på mange af sine spørgsmål, og socialrådgiver foreslår forskellige løsninger på problemstillingerne. Socialrådgiver har flere gange behov for, at pigen uddyber nogle hændelser i forhold til de problemstillinger, der er rejst, for at hun kan handle på det.

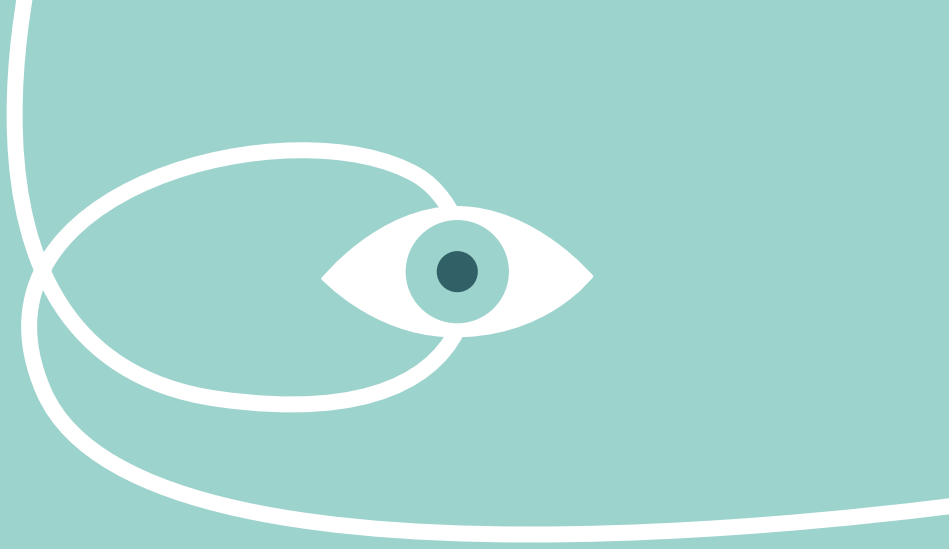
Det er svært for pigen at uddybe konkrete hændelser. Hun giver udtryk for, at hun ikke har tillid til socialrådgiver. Socialrådgiver anerkender, at pigen ikke har tillid til hende, da pigen jo ikke kender hende så godt. Socialrådgiver opfordrer pigen til at tale mere med sin bisidder om problemstillingerne. Når pigen og bisidder har talt sammen, skal der aftales en opsamlende samtale med socialrådgiver. Det, synes pigen, er en god måde at gøre det på.

ET POSITIVT SAMARBEJDE MELLEM MYNDIGHEDER OG BØRNS VILKÅR

Børns Vilkårs bisiddere og konsulenter bestræber sig på at etablere et positivt samarbejde med myndighederne. Vi ved, at en afgørende forudsætning for barnets tillid til socialrådgiveren er, at deres tillidsperson, bisidderen, også har en positiv tilgang og forventning til mødet med socialrådgiveren. Dette er væsentligt, men må naturligvis ikke ske på bekostning af bisidderens støtte og loyalitet overfor barnet. Vi ved også, at trianguleringen og samarbejdet fungerer bedst, når socialrådgiveren har en positiv holdning til bisidning.

Børns Vilkår søger blandt andet at fremme det positive samarbejde ved at etablere kontakt til socialrådgiveren forud for den første samtale. Formålet er at afklare roller og forventninger inden mødet. Det er af stor betydning i denne indledende fase at tydeliggøre, hvem der gør hvad hvornår. Denne afklaring er med til at hindre misforståelser og skuffede forventninger og bidrager til at skabe tryghed for alle parter.

Det er Børns Vilkårs erfaring, at både bisidder og socialrådgiver har et ansvar for, at trekantsrelationen virker. Det forudsætter gensidig åbenhed, respekt og faglighed med en positiv holdning til hinandens arbejdsområder og positioner.

V.
**DET KONKRETE
BISIDDERFORLØB**

En bisidder kan følge barnet til alle møder i forvaltningen, ligesom bisidderen holder møder med barnet før og efter møder med socialrådgiveren. En bisidder har den tid til rådighed, der er nødvendig for at imødekomme barnets behov for samtale, følgeskab og støtte. I det følgende kapitel gives en nærmere beskrivelse af det typiske forløb – fra kontakten skabes mellem barn og bisidder, til bisidderforløbet afsluttes, når barnet ikke længere har behov for støtte.

FORMIDLING AF KONTAKT MELLEM BARN OG BISIDDER

Hovedparten af de børn, som ønsker en bisidder, henvender sig selv til Børns Vilkår. En stor andel af børnene har forud for dette henvendt sig til Børne-Telefonen med et ønske om rådgivning, uden at kende muligheden for bisidning. Under samtalen får barnet kendskab til bisidning og kan derefter selv kontakte bisidderafdelingen eller blive ringet op, alt efter hvad barnet er mest tryk ved.

Det er i nogle tilfælde voksne, der på vegne af barnet spørger til muligheden for bisidning. Det er i de tilfælde helt afgørende at sikre sig, at henvendelsen udspringer af barnets eget ønske og behov for bisidning. Det er vores erfaring, at det sjældent giver mening for barnet at påbegynde et bisidderforløb, hvis det ikke er barnets eget ønske og behov.

Før man starter et bisidderforløb op med et barn, skal der altid foregå en forventningsafstemning. Proceduren er, at barnet indledningsvist taler med en konsulent i Børns Vilkårs bisidderafdeling for at afklare, om barnets ønske om bisidning svarer til det, bisidderen kan tilbyde. Denne afklaring er vigtig, for at barnet ikke har urealistiske forventninger til bisidderen.

Når rammerne er tydeliggjorte, og barnets ønske om bisidning er klart, etableres en kontakt mellem en bisidder og barnet. Det er konsulenten i sekretariatet, der kontakter den pågældende bisidder og giver en kort introduktion til problemstillingen. Bisidder tager dernæst kontakt til barnet telefonisk. Det kan også i nogle tilfælde være barnet, der kontakter bisidder, da det for nogle børn er vigtigt selv at administrere kontakten. Dette afklares mellem barnet og specialkonsulent ved den første telefonsamtale, ligesom det afklares,

hvornår det passer barnet bedst at blive kontaktet. Der kan være forskellige hensyn at tage, som at barnet skal have fri fra skole først, at det skal være i frikvarteret, da barnet skal låne en telefon af en veninde, at barnet ikke kan tale frit derhjemme og derfor skal kontaktes, før forældre kommer hjem fra arbejde osv.

BISIDDERENS ROLLE FØR MØDET

» Det kan være svært at stå alene i et langt og svært sagsforløb, derfor er det godt at have en bisidder.

(PIGE 14 ÅR)

Første møde

Når bisidderen og barnet mødes første gang, vil det ofte være omkring forberedelse af et møde med socialforvaltningen. Men der kan også være tale om møder, hvor et barn ønsker hjælp til at skrive en klage, gennemlæse akter eller forstå specifik lovgivning, uden det følges op af bisidning på kommunen.

På det første møde præsenterer barn og bisidder sig for hinanden og afklarer sammen behovet for bisidningen. Bisidder fortæller om den hjælp og støtte, bisidderen kan tilbyde barnet, samt hvad bisidder ikke kan. Bisidder spørger ind til barnets forventninger. Bisidderen forklarer også barnet, at bisidderen har underretningspligt iht. Serviceloven, og at bisidderen ikke har myndighed til at beslutte, hvad der skal ske for barnet.

Det er vigtigt, at barnet bliver godt informeret om bisidders muligheder og begrænsninger. Barnet får på den baggrund en reel mulighed for at vælge tilbuddet om bisidning til eller fra.

Hvad hjælper bisidder med før mødet på kommunen?

- ◆ At tage kontakt til de sociale myndigheder for at få hjælp
- ◆ At skabe overblik over formålet med mødet
- ◆ At afklare, hvad der kan forventes på mødet
- ◆ At afklare barnets ønsker og behov
- ◆ At afklare roller på mødet – både barnets, bisidderens og myndighedens
- ◆ At give barnet kendskab til børns rettigheder og muligheder
- ◆ At få drøftet barnets følelser, og hvordan de håndteres på mødet

Forberedelse til møde på kommunen

Skal barnet til møde på kommunen, forbereder bisidderen sammen med barnet de synspunkter og perspektiver, barnet gerne vil have frem under mødet. Bisidderen aftaler med barnet, hvordan barnet ønsker, det skal formidles, og hvilken rolle bisidder skal spille under mødet, fx om barnet selv ønsker at fremføre sine synspunkter, eller om bisidder skal hjælpe.

Det er en del af forberedelsen, at bisidderen oplyser om, hvad barnet kan forvente, der kommer til at ske på mødet. Bisidderen tager i den forbindelse udgangspunkt i sin viden om kommunens praksis, retningslinjer, pligter og begrænsninger, herunder sagens karakter hvis den er kendt.

Det er forskelligt, hvad et barn har behov for at vide, afhængig af barnets alder, modenhed og sagens karakter. Yngre børn kan have et særligt behov for at få beskrevet, hvordan der ser ud på kommunen, hvad en socialrådgiver er, hvad der skal tales om, hvem der deltager osv. Ældre børn kan have

behov for samme oplysninger, men også indsigt i lovgivning, rettigheder og sagsprocedurer. Er der tale om en meget omfattende problemstilling som fx anbringelse uden for hjemmet, lægges meget vægt på både rettigheder, anbringelsesgrundlaget og sagsprocedurer.

En del af forberedelsen kan også vedrøre barnets følelser og reaktioner på situationen. Bisidderen og barnet kan sammen beslutte at tage forholdsregler for at gøre det nemmere for barnet at tackle sine følelser under mødet. Det kan ske ved, at bisidder gør socialrådgiveren opmærksom på situationen, så der samlet kan tages højde for det under mødet, eller ved at bisidder er opmærksom på barnet undervejs og kan støtte barnet, fx ved at bede om en pause.

Mange bisidderforløb strækker sig over længere tid, hvor barnet med sin bisidder har flere møder med socialrådgiveren. Dette afstedkommer typisk flere forberedende møder mellem barnet og bisidderen.

Der er dog også mange bisidderforløb af kortere varighed, hvor et enkelt møde eller et kortere forløb er nok til, at situationen falder på plads for barnet.

De forberedende møder skal hjælpe og støtte barnet i at afklare og fastholde, hvad barnet ønsker fortalt og belyst under møderne i socialforvaltningen. Det er bisidderens opgave at hjælpe barnet til at blive hørt og inddraget i overvejelser og beslutninger vedrørende barnets eget liv. Børns Vilkårs erfaring er, at de forberedende møder i mange tilfælde er med til at gøre børnene bevidste om, hvad de mener og ønsker. Mange børn har i den turbulente og uoverskuelige proces slet ikke haft overblik eller overskud til at gøre sig klart, hvad de selv mener i sagen. Her kan de forberedende møder bidrage til, at barnet bliver mere afklaret om sit eget standpunkt.

» Min bisidder rådgiver mig og spørger, hvad jeg vil, og hvad jeg synes, inden mødet. Under møderne bider hun mærke i, hvis tingene bevæger sig i en anden retning, end jeg ønsker.

(PIGE 13 ÅR)

Mødested

Det er vigtigt, at barnet har indflydelse på, hvor bisidder og barnet mødes. Det er en måde at sikre, at barnet er på „hjemmebane“ og kan føle sig tryk og være aktør i eget bisidderforløb. For nogle børn er det vigtigt at mødes på et velkendt sted, da det giver tryghed. Andre børn ønsker, at mødestedet skal være neutralt og fx være langt væk fra deres hjem, da de frygter, at „nogen“ opdager, at de mødes med en bisidder. Selvbestemmelsen i valg af mødested har betydning for barnets tryghed og dermed udfoldelsesmuligheder i samtalen med bisidder.

De mødesteder, som bisidder og barn typisk anvender, er cafeer, biblioteker eller barnets skole. Møderne kan dog også afholdes på socialforvaltningen, især når barnet allerede har et kendskab til stedet.

Bisidderen undgår så vidt muligt at holde møde i barnets hjem. Det er Børns Vilkårs erfaring, at barnet let bliver påvirket af eller oplever at skulle tage hensyn til deres forældre/plejeforældre og derfor ikke kan tale frit. Det fraviges dog undtagelsesvis og typisk i sager med yngre børn, der har behov for særlig tryghed i form af forældrenes tilstedeværelse.

BISIDDERENS ROLLE UNDER MØDET

” ... så glemmer man måske at få sagt noget, og så kan bisidder byde ind. Da hun gjorde det, var jeg vildt glad, for det var noget vigtigt, jeg havde glemt. (PIGE 17 ÅR)

Indledende kontakt med socialrådgiveren

Så vidt det er muligt, kontakter bisidder socialrådgiveren i sagen forud for mødet. Formålet er at orientere socialrådgiveren om, at bisidder deltager i mødet, fordi barnet ønsker det. Formålet er også at kontekstafklare det kommende møde, så parterne er klar på mødeindhold og -form, så barnet kan føle sig tryk.

Hvad bidrager bisidder med under mødet?

- ◆ At barnet får overblik over mødets formål og dagsorden
- ◆ At støtte barnet i at få sagt det, barnet gerne vil
- ◆ At være *talerør*: Få sagt de ting for barnet, som barnet selv har svært ved at sige, og som barnet ønsker sagt
- ◆ At være *tolk*: Forstå og „oversætte“ svære drøftelser, faglige begreber og trufne beslutninger
- ◆ At være *ekstra øjne og ører*: Huske at skrive vigtige ting ned for barnet
- ◆ At skabe tryghed og ro
- ◆ At stille opklarende og undrende spørgsmål
- ◆ At sikre, at barnet får spurgt om de ting, barnet har forberedt sig på
- ◆ At være opmærksom på, om barnet har brug for pauser og hjælp til at få overblik
- ◆ At sikre, at barnets rettigheder overholdes

Bisidderens rolle under mødet

Der er stor variation i, hvilken hjælp og støtte børnene ønsker fra deres bisidder. Nogle børn ønsker, at bisidder bare skal lytte med og høre, hvad der bliver sagt, mens andre børn ønsker, at bisidderen fungerer som talerør. Andre børn igen ønsker noget helt tredje. Der er dog en række typiske opgaver, som en professionel bisidder varetager, og som er repræsentative for mange bisidderforløb. Disse beskrives i det følgende. Det er bisidderen, der i forbindelse med mødet orienterer socialrådgiveren om, hvilke aftaler barnet og bisidder har indgået med hensyn til rollefordeling.

Dagsorden

Det er vigtigt, at dagsordenen præsenteres på mødet, selv om den allerede er afstemt mellem bisidder og socialrådgiver forinden. Barnet må nemlig aldrig blive i tvivl om mødets formål og indhold. Mange børn er usikre på, hvad der skal ske på møderne, og hvad de kan forvente. Det skaber stor usikkerhed og utryghed hos børnene og kan også give dem oplevelsen af ikke at have nogen indflydelse på sagsforløbet. Derfor kan bisidder sammen med barnet anmode om at få punkter på dagsordenen, som barnet ønsker drøftet på mødet, og bisidder kan på barnets vegne spørge ind til socialrådgiverens dagsorden.

Der kan være møder, hvor dagsordenen er uforudsigelig, fx hvis der er flere deltagere med egen dagsorden, eller hvis dagsordenen ændrer sig undervejs i mødet. I sådanne tilfælde er bisidder opmærksom på dagsordenskiift og hjælper barnet med at forstå det. Bisidder kan også anmode om en pause og sammen med barnet samle op på indholdet og forsøge at skabe overblik.

Talerør

Bisidderen har fokus på, at barnet får formidlet det, som barnet forinden har fortalt, er vigtigt. Mange børn synes, det er svært at fortælle deres historie eller fortælle om de krænkelser eller svære hændelser, de har været ude for. Nogle børn er også bekymrede for, om de kan få sagt det, der er vigtigt for dem, om de får sagt det på den rigtige måde, om de går i stå eller begynder at græde under mødet på forvaltningen.

Derfor ønsker mange børn, at bisidder skal agere talerør og tale på deres vegne på møderne. Dette gør bisidderen typisk ved at anvende de ord og beskrivelser, som barnet selv har brugt i sin fortælling. Bisidder vil almindeligvis have skrevet det ned, så barnet kan følge med i, hvad der siges. Det hænder ofte, at barnet undervejs overtager samtalen, når barnet føler sig tryk ved situationen.

Andre børn ønsker selv at fortælle deres historie og redegøre for deres ønsker overfor socialrådgiveren. Her bliver bisidderes rolle i højere grad blot at sidde med og lytte. Flere børn aftaler med deres bisidder, at bisidder kan tage over, hvis de glemmer et punkt eller går i stå.

Tolk

Bisidder fungerer ofte som en slags tolk, som kan oversætte samtalen for barnet, hvor det er nødvendigt. Bisidderen sikrer, at barnet så vidt muligt forstår det, socialrådgiveren siger. Det er vigtigt, at barnet får en forståelse af det sagte, så barnet kan vurdere og overskue mulige foranstaltninger, afgørelser mv. Bisidderen har også fokus på, at barnet har forstået sine rettigheder i forhold til situationen og til den samtale, der holdes. Det kan fx handle om de klagemuligheder, barnet har i forhold til afgørelser i sagen. Bisidderen kan derfor under samtalen spørge ind til barnets forståelse af det sagte og kan på vegne af barnet fx bede om gentagelse.

Perspektivering

Bisidderen kan også være med til at perspektivere de ofte vanskelige og komplekse spørgsmål og beslutninger, som barnet konfronteres med på mødet. Bisidderen kan være med til at folde de mange spørgsmål og svar ud sammen med barnet for at give en bedre forståelse af sagens sammenhæng. Bisidder kan desuden spørge ind til, hvad barnet selv mener, og om barnet har andre perspektiver eller oplevelser af bestemte forhold. Det vigtige er, at barnet selv skal være med i en reflekterende proces i det omfang, barnet magter og ønsker det.

Bisidderen har især fokus på, at barnet får mulighed for at reflektere over de afgørelser, socialrådgiveren træffer, særligt når beslutningen går imod barnets ønsker. Fordelen ved at folde det ud på mødet er, at alle hører det samme. Dermed kan misforståelser lettere blive ryddet af vejen med det samme, så spørgsmål og uklarheder ikke må afvente næste møde i forvaltningen.

Bisidderen kan også hjælpe barnet med at se tingene i et nyt perspektiv, fx i en situation, hvor barnet er anbragt og ønsker at blive hjemgivet, men hvor bisidder kan forstå på sagsbehandlingen, at det ikke er realistisk. Her kan bisidder være med til at drøfte andre muligheder inden for den givne ramme med barnet og hjælpe til forståelse af situationen.

Dæmpe frygt og nervøsitet

Børn har meget forskellige erfaringer med og forventninger til det kommunale system. Nogle børn har haft svære oplevelser med kommunen. Andre børn har negative forventninger til deres socialrådgiver baseret på forældrenes erfaringer med systemet. Måske er der truffet beslutninger, som barnet ikke er enig i, eller hvor barnet ikke har følt sig hørt. Disse børn kan være meget vrede, og de er ofte bekymrede for, om de kan styre deres vrede og temperament overfor deres socialrådgiver. Andre igen er bange for at begynde at græde og miste overblikket under mødet.

Bisidderens rolle er at være opmærksom på dette og støtte og hjælpe barnet efter aftale med barnet.

Hvis der træffes vigtige beslutninger på mødet, er bisidder opmærksom på, om barnet har behov for at absorbere beslutningen. Det kan fx være, at barnet skal have en pause eller har brug for at stille ekstra spørgsmål.

Vidne og ekstra ører

En vigtig funktion for bisidder er at være et sæt ekstra ører, der lytter til, hvad der bliver sagt, og som bagefter kan hjælpe barnet med at huske mødets forløb, hvad der præcis blev sagt, hvad der blev besluttet osv. Bisidder skriver ofte vigtige beslutninger og informationer ned under mødet, så disse kan gennemgås med barnet efter mødet. Bisidderen er barnets vidne til en proces, der er særlig vigtig i barnets liv, og hvor der træffes afgørende beslutninger. Det betyder, at barnet efterfølgende ikke står alene med sine spørgsmål, tanker og følelser, men har en at vende og bearbejde det med.

» En gang blev jeg ked af det under et møde. Her bad bisidderen om en pause.

(PIGE 12 ÅR)

BISIDDERFORLØB

SAMTALE MED
KONSULENT
FRA BØRNS VILKÅR

KONTAKT
MED BISIDDER

FØRSTE MØDE

BISIDDERES ROLLE UNDER
MØDE MED SOCIALRÅDGIVER

SE

LYTTE

TALERØR

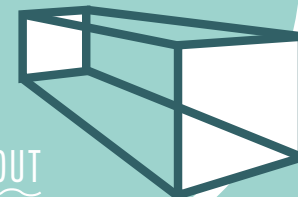
TOLK

PERSPEKTIVERE

TIMEOUT

BISIDDERES ROLLE EFTER
MØDE MED SOCIALRÅDGIVER

OPSAMLING

INFORMATION

Hvad kan bisidder hjælpe med efter mødet?

- ◆ At gennemgå, huske og analysere, hvad der skete på mødet
- ◆ At svare på spørgsmål fra barnet
- ◆ At gennemgå, hvad barnet har forstået og oplevet – og rette eventuelle misforståelser
- ◆ At afklare, om barnet følte sig hørt og forstået
- ◆ At hjælpe barnet med at klage over den afgørelse, der er truffet, eller bede om aktindsigt i sagen, hvis barnet ønsker dette og opfylder betingelserne for det
- ◆ At lægge en plan for det videre forløb i sagen – herunder om bisidder skal deltage fremadrettet

BISIDDERENS ROLLE EFTER MØDET

Opsamling

Når et møde på kommunen er overstået, samler barn og bisidder op på mødet i fællesskab. Formålet med opsamlingen er, at barnet får mulighed for at reflektere over mødet og at afklare, hvad barnet har oplevet og forstået. Bisidder kan hjælpe barnet med at oversætte og analysere indholdet af mødet og forhåbentlig være med til at skabe mening og klarhed for barnet om situationen.

Formålet er også at få afklaret, hvorvidt barnet som følge af mødet har nye ønsker fremadrettet, både i forhold til socialrådgiver og til bisidder. Bisidder kan sammen med barnet lægge en plan for, hvad bisidder skal hjælpe barnet med.

Sted for opsamling

Opsamlingen mellem barn og bisidder foregår typisk umiddelbart efter mødet, evt. på socialrådgiverens kontor eller i et andet af kommunens lokaler.

Det giver mulighed for at komme i dialog med socialrådgiveren, hvis barnet har nogle tvivlsspørgsmål, der kan besvares i situationen.

Hvis barnet foretrækker det, kan opsamlingen også finde sted på en cafe eller et andet lokalt sted. Endelig kan en opsamling ske telefonisk.

Temaer i opsamlingen

I det følgende gennemgås de temaer, som typisk er i fokus, når barn og bisidder samler op efter et møde i forvaltningen.

◆ Følte barnet sig hørt, set og forstået?

Bisidder spørger ind til, om barnet har følt sig hørt og forstået af sin socialrådgiver, og om barnet har fået formidlet det ønskede på mødet. Hvis barnet ikke har følt sig hørt, taler bisidder og barn om, hvorfor barnet ikke følte sig hørt, og om hvordan der kan etableres en ny kontekst, hvor barnet får lejlighed til at blive hørt. Det vil almindeligvis være et nyt møde med socialrådgiver.

◆ Forstod barnet, hvad der blev sagt og besluttet?

Barnet vil ofte have mange spørgsmål efter et møde. Hvis barnet ikke har forstået, hvad socialrådgiveren har fortalt, eller hvad der blev besluttet, kan bisidder forklare det og folde det ud, så barnet får den bedst mulige forståelse af mødet. Det er vigtigt, at barnet opnår en forståelse, så barnet har et dækkende og realistisk billede af, hvad der skal ske videre i sagen. Herunder hvornår og hvordan barnet får tilbagemeldinger fra sin socialrådgiver om de ting, der skal besluttes eller effektueres. Bisidderen kan også hjælpe barnet med at følge op på de aftaler, der er indgået med socialrådgiveren, hvis barnet ønsker det.

◆ Uenighed og usikkerhed

Barnet kan efter et møde være meget usikker på, hvad der er besluttet og hvorfor. Nogle børn kan fortryde, at de har sagt ja eller nej til en beslutning, eller de kan savne en mere uddybende forklaring af beslutningen og dens konsekvenser. I sådanne tilfælde hjælper bisidder barnet med at få kontakt til socialrådgiver – enten via et nyt møde, eller ved at barnet får mulighed for at give sin mening til kende på anden vis. Fx kan bisidder tage kontakt til

socialrådgiver og fortælle om barnets holdninger, eller barnet kan skrive til sin socialrådgiver.

◆ Klage og rettigheder

Bisidder informerer barnet om dets rettigheder i forlængelse af mødet, hvis ikke det er tydeliggjort af socialrådgiver. Fx retten til at klage og retten til aktindsigt. Hvis barnet ønsker at klage over en afgørelse eller ønsker aktindsigt i sin sag, kan bisidder hjælpe barnet med det. Bisidder kan således hjælpe med at skrive eller gennemlæse en klage eller med at kontakte socialrådgiver mundtligt eller skriftligt og anmode om aktindsigt. Bisidder gør det meget tydeligt for barnet, hvad det betyder at klage, tidsperspektivet i det, og at resultatet er usikkert. Det samme gælder betydningen af aktindsigt, hvad får barnet udleveret, hvordan kan det føles at læse sin egen historie, hvad skal det bruges til mv. Formålet er, at det bliver klart for barnet, hvad mulighederne er, og hvad der kan følge af disse muligheder.

Det er vores erfaring, at denne opfølgning er meget vigtig for mange af de børn, vi bisidder. Det er vanskeligt for børnene at huske, hvad der bliver sagt, og for nogle børn svært at forstå indholdet på mødet. Barnet vil ofte mangle overblikket, selv om både socialrådgiver og bisidder forsøger at hjælpe barnet undervejs i forløbet.

Opsamlingen begrænser sig ikke til et enkelt møde i forlængelse af mødet med socialrådgiveren. Barnet kan kontakte bisidder løbende efter mødet og få svar på spørgsmål, der vedrører sagsbehandlingen, beslutninger, rettigheder mv. Barnet kan ligeledes bede bisidder om hjælp til at få kontakt med socialrådgiveren igen, hvis barnet har det ønske.

»» Jeg plejer at snakke med min bisidder for at forstå, hvad der skete. Hun plejer at give mig et referat om, hvad der er sket, så man kan få det ind i hovedet, det er meget rart.

(PIGE 17 ÅR)

BISIDDERFORLØBETS LÆNGDE

Et bisidderforløb består af et formøde mellem barn og bisidder, møde med socialrådgiver og et opsamlende møde mellem barn og bisidder, som ovenfor beskrevet. Nogle bisidderforløb slutter efter et enkelt forløb. De fleste fortsætter i en længere proces, hvor barnet mødes med bisidder mange gange, fordi der afholdes flere møder med socialrådgiver.

De efterfølgende forberedende møder skal støtte barnet i fortsat at forberede sig, så barnet får fortalt, belyst eller forklaret det ønskede under møderne med kommunen.

Rigtigt mange af de børn, der modtager bisidning, er løbende i kontakt med deres bisidder via mobil, enten på sms eller ved samtale. Det er tydeligvis en naturlig måde for børn at være i kontakt med deres omverden på. Kontakten sker altid på barnets initiativ og vedrører typisk spørgsmål vedrørende sagsforløbet, rettigheder, hjælp til kontakt til socialrådgiver mv.

Der kan også være lange perioder uden kontakt mellem barn og bisidder. Når så et barn igen får behov for støtte, kontakter barnet enten den velkendte bisidder eller Bisidderafdelingen i Børns Vilkår for at få genetableret bisidningen.

CASE

Dreng er 12 år gammel, da han først gang kontakter Børne-Telefonen. Han fortæller, at han udsættes for både psykisk og fysisk vold af sin mor. Han kan ikke holde ud at bo hos moren længere. Drengen får en bisidder, som støtter ham i et sagsforløb med kommunen, hvor det ender med, at drengen anbringes uden for hjemmet.

To år efter kontakter drengen påny Børns Vilkår. Han har på dette tidspunkt været anbragt 2 gange og lever nu på gaden. Kommunen siger, han skal flytte hjem til sin mor. Det tør han ikke og bor derfor rundt omkring hos venner og bekendte. Drengen har et særligt ønske om at bo hos en bestemt voksen. Kommunen synes, det er en dårlig ide. Drengen ønsker at få bisidning, mens hans sag behandles og i forbindelse med de møder, der nu skal afholdes i kommunen. Der startes et nyt bisidderforløb op med drengen.

Fakta om „Professionel bisidning“ fra Børns Vilkår

- 1** Børns Vilkår har tilbudt professionel bisidning til børn siden 2008
- 2** Professionel bisidning er gratis for barnet og for kommunen
- 3** Retten til bisidder reguleres efter § 48 a i Serviceloven
- 4** Pkt. 417 vejledning nr. 3 til serviceloven af 08.01.2014 beskrives barnets ret til en bisidder
- 5** Pkt. 418 i vejledning nr. 3 til serviceloven af 08.01.2014 beskrives professionel bisidning fra Børns Vilkår, herunder den professionelle bisidders beføjelser
- 6** En professionel bisidder fra Børns Vilkår er uddannet socialrådgiver eller under uddannelse til socialrådgiver med afsluttet praktik fra en børne- og familieafdeling
- 7** Målgruppen er børn fra 6-18 år og unge i efterværn, der har en sag i den kommunale forvaltning

VI.
BØRNEINDDRAGELSE
- HVORFOR OG HVORDAN?
ET JURIDISK PERSPEKTIV

» Det er rart at have en professionel, som kender lovgivningen, og som bag-
efter kan forklare mig, hvad der blev sagt på mødet.

(DRENG 16 ÅR)

Der er både i dansk lovgivning og i FN's Børnekonvention sat fokus på børns og unges rettigheder. I det følgende beskrives de juridiske bestemmelser, der regulerer området for inddragelse af børn i deres egen sag. Det er bestemmelser og rettigheder, som de danske myndigheder skal efterleve og forholde sig til i arbejdet med børn og deres familier. Det er også de bestemmelser, som bisidderne i Børns Vilkår taler med børnene om i forbindelse med bisidning.

Når vi har valgt at give en nærmere beskrivelse af det juridiske grundlag for bisidning og børneinddragelse, er det fordi, det er Børns Vilkårs erfaring, at lovområdet vedrørende børn fylder meget i forbindelse med bisidders rolle i samarbejdet med børnene, men også i forhold til bisidders samarbejde med kommunerne.

RELEVANTE LOVOMRÅDER OG JURIDISKE BESTEMMELSER

Nedenfor gives et kort overblik over relevante lovbestemmelser i forhold til børns ret til at blive inddraget og bisiddet.

Barnets Reform

Barnets Reform trådte i kraft 1. januar 2011 med det formål at styrke indsatsen for udsatte børn og unge. I reformen er der konkret lagt vægt på børns og unges rettigheder i forbindelse med sagsbehandlingen i kommunalt regi med særligt fokus på følgende rettigheder:

- ◆ Retten til at blive inddraget i forbindelse med sagsbehandlingen
- ◆ Retten til at blive hørt i forbindelse med afgørelser
- ◆ Retten til samvær med familie og netværk
- ◆ Retten til at have en bisidder med til møder med forvaltningen
- ◆ Muligheden for at klage over afgørelser truffet af kommunen, når barnet opfylder specifikke alderskrav

Serviceoven

Rettighederne beskrevet ovenfor er omsat i en række bestemmelser i Serviceoven, som har central betydning for børns sociale retsstilling i Danmark, og som netop understøtter det fokus på barnets tarv, som „Barnets Reform“ lægger vægt på. Det gælder især følgende:

- ◆ § 11 – Giver barnet ret til anonym rådgivning
- ◆ § 46 – Formålsparagraf. Børn og unge med særlige behov skal sikres samme muligheder for personlig udvikling, sundhed og et selvstændigt voksenliv, som deres jævnaldrende. Jf. pkt. 13 i vejledning nr. 4 til Serviceoven (2013) vejer hensynet til, hvad der er bedst for barnet eller den unge tungest. Altså barnets tarv kommer altid i første række.
- ◆ § 48 – Giver barnet ret til at give sin egen mening til kende, forinden myndighederne træffer en afgørelse.
- ◆ § 48 a – Giver barnet ret til at lade sig bistå af andre på et hvert tidspunkt af deres sags behandling
- ◆ § 72 – Giver barnet ret til advokatbistand
- ◆ § 73 – Giver barnet ret til aktindsigt
- ◆ § 123 – Regulering af magtanvendelse overfor anbragte børn, der sikrer at magtanvendelse begrænses til det absolut nødvendige og skal stå i rimeligt forhold til det, der søges opnået hermed.
- ◆ § 167 – Giver barnet ret til at påklage visse afgørelser efter det fyldte 12. år.

Forældreansvarsloven

Også Forældreansvarsloven har flere bestemmelser, som er afgørende for børns retsstilling i Danmark:

- ◆ § 2, stk. 2 i Forældreansvarsloven fastslår, at barnet har ret til omsorg og tryghed. Det skal behandles med respekt for sin person og må ikke udsættes for legemlig afstraffelse eller anden krænkende behandling.
- ◆ § 35 i Forældreansvarsloven fastslår, at barnet har mulighed for at henvende sig til Statsforvaltningen og anmode Statsforvaltningen om at indkalde forældrene til et møde om forældremyndigheden, barnets bopæl eller samvær (Barnets initiativret).

FN's Børnekonvention

Danmark tilsluttede sig i 1991 FN's Konvention om Barnets Rettigheder, Børnekonventionen. Det er den danske regerings ansvar at sørge for, at Danmark overholder konventionen, ligesom regeringen har pligt til at arbejde for, at den bliver indarbejdet overalt i samfundet, hvor børn befinder sig. Konventionen er ikke direkte inkorporeret i dansk lov, hvorfor børn er afhængige af, at den eksisterende lovgivning udformes og fortolkes, så den er i overensstemmelse med konventionen.

Regeringen aflægger periodiske rapporter til FN's børnekomite, og komiteen kommer på den baggrund med forslag og generelle anbefalinger til staten. Det er regeringen, som bliver stillet til ansvar, hvis konventionens rettigheder ikke bliver respekteret i Danmark. Der er ikke noget egentligt klageorgan, som giver danske børn mulighed for at klage over manglende overholdelse af konventionen.

Der er i relation til bisidning af børn især fire artikler i Børnekonventionen, som er væsentlige. Disse er alle indskrevet i den danske sociallovgivning og har derfor en særlig tyngde i forhold til børns retsstilling i Danmark:

- ◆ **Artikel 3** – giver børn ret til omsorg og beskyttelse, og fastslår, at barnets tarv altid kommer i første række.
- ◆ **Artikel 12** – fastslår, at børn har ret til at blive hørt og inddraget i deres egen sag.
FN's Komite om Barnets Rettigheder (Børnekomiteen) lægger vægt på, at børn især skal gives mulighed for at udtale sig – enten direkte eller gennem en repræsentant – ved enhver behandling ved dømmende myndighed eller forvaltningsmyndighed af sager, der vedrører barnet.
- ◆ **Artikel 16** – giver børn ret til privat- og familieliv.
- ◆ **Artikel 19** – fastslår, at børn har ret til ikke at blive udsat for vold og overgreb, det være sig fysiske eller psykiske.

BISIDNING OG BØRNS RETTIGHEDER

» Det bedste, hun [bisidder] har gjort for mig, er at give mig mine rettigheder.

(PIGE 19 ÅR)

Det er Børns Vilkårs erfaring, at mange børn er optaget af deres egne rettigheder, men også af det lovområde, der regulerer de afgørelser, som kommunen træffer, og som børnene er afhængige af.

Bisiddere gør i deres bisidning meget ud af at sikre, at børn orienteres om deres rettigheder. Flere børn kender godt begrebet rettigheder, mens mange børn bliver overrasket over, at de reelt har rettigheder reguleret i lovgivningen.

Børns Vilkår mener, det er vigtigt, at børn på lige fod med voksne, kender deres rettigheder. De har samme demokratiske og menneskelige værdi. Erfaring og forskning viser også, at børn, der inddrages og involveres i egen sag og liv, udvikler større selvværd og selvstændighed.

Det er naturligvis barnets eget ønske og behov for at blive introduceret til rettighedsområdet, der er styrende for kontakten mellem barn og bisidder. Bisidderne er opmærksomme på den konkrete situation, som barnet befinder sig i, og afstemmer samtalerne om rettigheder derefter.

De professionelle bisiddere taler også med børnene om Børnekonventionen og giver dem et indblik i tankerne bag konventionen. Det er igen Børns Vilkårs holdning, at det enkelte barns opfattelse af sig selv som borger med selvstændige rettigheder og muligheder styrkes ved, at børn får indsigt i Børnekonventionens principper og intentioner. Det er også vores erfaring, at mange børns selvforståelse vokser i takt med, at de introduceres til egne rettigheder og de muligheder, disse giver.

Børns Vilkår får mange henvendelser fra børn, der gerne vil have hjælp til at forstå, hvorfor deres sag forløber, som den gør. Der er fx hyppigt børn, der

ikke forstår, hvorfor de er anbragt. I sådanne tilfælde er det muligt for bisidderen at fortælle barnet om kommunens pligt til at undersøge og handle i en sag. Det er derimod socialrådgiveren, der skal redegøre for grundlaget for anbringelsen.

Børn henvender sig også til Børns Vilkår og fortæller, at de udsættes for forskellige former for krænkelser, psykisk og fysisk vold. Mange af de børn, Børns Vilkår kommer i kontakt med, ved ikke, at det er ulovligt, at deres forældre eller andre omsorgspersoner udøver fysisk vold eller andre krænkelser mod dem. Børn har i voldssager og andre sager om krænkelser et særligt behov for og ret til beskyttelse. Det er i disse sager særligt vigtigt, at børn bliver oplyst om deres rettigheder, og om hvad der kan forventes at ske i deres sag.

Det er Børns Vilkårs erfaring, at børn godt kan forstå og omsætte lovgivning til deres egen situation og behov.

Det kræver et særligt sprog at tale med børn om rettigheder og lovgivning, og kommunikationen skal altid tilpasses barnets alder, modenhed, erfaringer og færdigheder. Det er derfor altid vigtigt at tage udgangspunkt i det enkelte barn.

 Jeg vidste ikke, jeg har rettigheder.

(FIGE 15 ÅR)

Rettighederne i sig selv gør det ikke

Rettighederne skal efterleves og tages alvorligt af de voksne, som børnene er afhængige af. Børn kan ikke håndhæve deres rettigheder alene, det er kernen i professionel bisidning. Men bisidning kan heller ikke alene løfte rettigheder, hårde som bløde. Retten til inddragelse i egen sag, omsorg, beskyttelse og et godt liv forudsætter oprigtig interesse, tid og forudsætninger fra de myndigheder, som skal forvalte børnenes sag.

Børns Vilkår har bisiddet adskillige børn, hvor helt basale menneskerettigheder krænkes af deres forældre. Det er typisk børn, der udsættes for vold,

krænkes på retten til privatliv og børn, hvis livsomstændigheder er præget af mangel på grundlæggende omsorg. De børn har brug for og ret til hjælp fra myndighederne.

CASE

Pige på 16 år fortæller, at hun blev smidt ud af mor for et år siden, og har boet det sidste år hos en vens familie, hvor der var meget uhygiejnisk, hvorfor pigen hele tiden blev syg. Pigen fortæller, at mor ikke vil tale med hende, og at hun for en måned siden valgte at flytte fra vennens familie og hjem til sin far og hans kone.

Pigen fortæller, at det ikke går godt mellem hende og de voksne derhjemme. Der er meget negativ energi, og far tager det ikke seriøst. Pigen fortæller, at far og hans kone roder i hendes ting, og fx. fandt 2.000 kr. på hendes værelse, som de troede, at hun havde taget fra dem. Hun fortæller, at hun måtte i banken og fremskaffe kvittering på, at pengene var hendes egne.

Pigen fortæller, at hendes ønske er at bo selv med noget støtte, og at hun gerne vil have en bisidders hjælp til at tale med kommunen herom.

VEJLEDNING NR. 3 TIL SERVICELOVEN - OM BISIDNING TIL BØRN OG UNGE

Børn og unge hvis sag behandles efter servicelovens kap 11 har ret til en bisidder

ServiceLOVEN

§ 48 A. Et barn eller en ung, hvis sag behandles efter denne lov, har på ethvert tidspunkt af sagens behandling ret til at lade sig bistå af andre.

Stk. 2. ...

417. Ved behandlingen af sager om særlig støtte til børn og unge, er det af afgørende betydning, at barnets eller den unges holdning og interesser bliver belyst. Der kan i disse sager være tale om udsatte og sårbare børn og unge, for hvem det kan være belastende og utrygt at deltage i samtaler med kommunen. Endvidere kan det være vanskeligt for barnet eller den unge at give udtryk for sin uforbeholdne mening. Når det gælder børn og unge med behov for særlig støtte, har de ikke altid forældre, som de kan støtte sig til. Derfor er det afgørende at understøtte, at barnet eller den unge får hjælp til at lade sin mening komme fyldestgørende frem under behandlingen af deres sag. Dette bidrager til at sikre, at barnet eller den unge får den støtte, som barnet eller den unge har behov for. I den forbindelse er det vigtigt, at barnet eller den unge kan medtage en bisidder ved møder og samtaler med kommunen. Bisidderen kan virke tryghedsskabende for barnet eller den unge og kan fungere som barnets eller den unges garant for, at barnets eller den unges meninger og interesser bliver tilkendegivet og belyst fyldestgørende under sagsbehandlingen.

Kommunerne har pligt til at oplyse barnet eller den unge om dennes ret til at lade sig bistå ved samtalen og den øvrige behandling af sagen. Det kan f.eks. være en person i barnets netværk, som det føler sig tryk ved og er fortrolig med. Kommunen kan desuden oplyse om, at Børns Vilkår tilbyder professionelle bisiddere til børn og unge, der eksempelvis ikke har en person i sit netværk, de ønsker at lade sig bistå af, jf. nærmere herom nedenfor. Børn og

unge bør derfor oplyses om denne mulighed for at inddrage en ekstern person, der kan hjælpe og støtte barnet eller den unge gennem sagens behandling. Det er vigtigt, at sagsbehandleren taler med barnet eller den unge om den støtte, som en bisidder kan give, og om de forskellige former for bisidning, der findes. Sagsbehandleren kan endvidere vælge at hjælpe barnet eller den unge med at finde den rette person og kontakte vedkommende.

Der kan være tilfælde, hvor barnet eller den unge i første omgang vurderer, at der ikke er behov for en bisidder, men hvor sagen over tid udvikler sig på en måde, der skærper barnets eller den unges behov for en bisidder. Det kan derfor være hensigtsmæssigt, at sagsbehandleren løbende drøfter spørgsmålet om bisidning med barnet eller den unge, således at en tidligere afvisning af tilbuddet om en bisidder kan ændres, hvis barnet eller den unge ønsker dette.

Informationen til bisidderen skal foregå gennem barnet eller den unge, da det er vigtigt, at det er barnets eller den unges selvstændige ret til at blive hørt, der er i centrum. Hvis bisidderen modtager mere information end barnet eller den unge, vil der være en risiko for, at bisidderen overtager sagen på bekostning af barnets eller den unges interesse. Beføjelserne for bisidderen er således alene at være til stede under møderne og ikke at kommunikere med forvaltningen uden om barnet eller den unge selv. Det er op til barnet eller den unge selv, hvor meget bisidderen i øvrigt skal informeres om sagen. Barnet eller den unge har dog mulighed for at aftale med kommunen, at de skal udsende mødeindkaldelser med videre til bisidderen.

Barnet eller den unges ret til en bisidder er ikke en foranstaltning i forhold til barnet eller den unge, men alene en ret som barnet eller den unge kan gøre brug af efter egen lyst og behov.

Professionel bisidder

418. En professionel bisidder fra Børns Vilkår er en børnefagligt uddannet person med særlig erfaring i børnesamtaler, der kan støtte barnet socialfagligt og lovgivningsmæssigt. Bisidderen tager altid udgangspunkt i barnets perspektiv. En professionel bisidder kan endvidere hjælpe barnet og den unge til at se tingene i et nyt perspektiv. En professionel bisidder kan være med til at hjælpe barnet til refleksion og nuancering samt folde forskellige muligheder ud sammen med barnet. Naturligvis med forståelse af og respekt for barnets perspektiv.

Beføjelserne for den professionelle bisidder er således at forberede barnet eller den unge på møder med myndigheder, være til stede under møderne og hjælpe barnet med at få formuleret, hvad der er vigtigt for barnet, evaluere mødet og hjælpe barnet med at forstå afgørelser og eventuelt udforme klage sammen med barnet eller den unge. Derudover vil den professionelle bisidder gennem hele sagsforløbet kunne hjælpe barnet eller den unge med kontakt til myndighederne, således at det sikres at barnet inddrages i sagsbehandlingen.

Tilsidesættelse af barnets eller den unges valg af bisidder

Serviceoven

§ 48 A. ...

Stk. 2. Stk. 1 finder ikke anvendelse, hvis myndigheden træffer afgørelse om, at barnets eller den unges interesse i at kunne lade sig bistå bør vige for væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser, eller hvor andet er fastsat ved lov. Myndigheden kan endvidere træffe afgørelse om at tilsidesætte barnets eller den unges valg af bisidder, hvis der er bestemte grunde til at antage, at bisidderen vil varetage andre interesser end barnets eller den unges.

Stk. 3. Myndigheden kan træffe afgørelse om at udelukke en bisidder helt eller delvis fra et møde, hvis det skønnes af betydning for at få barnets eller den unges uforbeholdne mening belyst.

Stk. 4. ...

419. Der er ikke fastsat generelle regler om, at en bisidder skal være myndig. Der er endvidere heller ikke fastsat nærmere regler om, hvilke personer, der kan fungere som bisidder.

Den kommunale myndighed kan dog i særlige tilfælde træffe afgørelse om at tilsidesætte barnets eller den unges valg af bisidder, hvis der er bestemte grunde til at antage, at bisidderen vil varetage andre interesser end barnets eller den unges, jf. § 48 a, stk. 2. Udgangspunktet for at afvise barnets eller den unges valg af bisidder skal altid være barnets eller den unges tarv. Vurderingen skal samtidig baseres på en saglig vurdering af de omstændigheder, der gør, at den pågældende ikke kan fungere som bisidder for barnet eller den unge, f.eks. hvis det vil kunne bringe barnet i en interessekonflikt m.v.. Det må derfor bero på en konkret vurdering af, hvorvidt valget af den pågældende bisidder kan påvirke barnet eller den unge på en måde, der ikke er i barnets eller den unges interesse. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis bisidderen reelt er valgt af forældrene i strid med barnets eller den unges interesser. Forældrene eller eksempelvis personale fra et anbringelsessted vil ligeledes kunne udelukkes som bisiddere, hvis det ud fra en konkret vurdering vurderes, at de lægger pres på barnet eller den unge.

Det bemærkes, at en mistanke om, at en bisidder ikke vil kunne gavne et barns sag ikke er tilstrækkelig til at tilsidesætte valget af bisidder, og der bør således forlægge saglige argumenter for at afvise barnets valg af bisidder. Endvidere bør sagsbehandleren i sådanne tilfælde hjælpe barnet med at finde en anden bisidder, herunder f.eks. en professionel bisidder fra Børns Vilkår.

Barnet eller den unge kan påklage en afgørelse, som fratager dem retten til at tage en bestemt person med som bisidder, jf. servicelovens § 167, stk. 3.

420. Forældremyndighedsindehaveren kan gøre indsigelse mod barnets eller den unges valg af bisidder, jf. § 48 a, stk. 3. Baggrunden herfor er, at der kan være situationer, hvor barnets eller den unges valg af bisidder kan give anledning til alvorlige konflikter med forældremyndighedsindehaveren. For at undgå dette bør der så vidt muligt gives forældremyndighedsindehaveren adgang til at rejse indsigelse mod barnets eller den unges valg, hvorefter den myndighed, der behandler sagen, vil skulle tage stilling til, om barnets eller den unges interesse i at vælge den pågældende bør vige for forældrenes modvilje over for den pågældende som bisidder, f.eks. fordi der er tale om et nærtstående familiemedlem.

Bisidderen skal være fyldt 15 år

Service-loven

§ 48 A. ...

Stk. 4. En bisidder for et barn eller en ung skal være fyldt 15 år og er omfattet af straffelovens § 152 om tavshedspligt.

421. En bisidder efter servicelovens § 48 a for et barn eller ung skal være fyldt 15 år, og bisidderen er omfattet af straffelovens § 152 om tavshedspligt, jf. § 48 a, stk. 4. Baggrunden herfor er, at bisidderen på møderne med barnet eller den unge kan blive bekendt med en række oplysninger om barnets eller den unges familie, herunder navnlig barnets eller den unges forældre og barnet eller den unge selv. I det omfang, forvaltningen berettiget videregiver fortrolige oplysninger til barnet eller den unge, f.eks. i forbindelse med høring af barnet eller den unge, vil den bisidder, der følger barnet eller den unge til møde med det offentlige, berettiget blive gjort bekendt med disse oplysninger. Forvaltningen har ikke ret til at videregive oplysninger til bisidderen ud over de oplysninger, bisidderen modtager under møder sammen med barnet eller den unge.

Forskel på bisidder og legal repræsentant

422. Når det drejer sig om børn og unge under 18 år, som er umyndige, og hvor der er en forældremyndighedsindehaver, er det nødvendigt at sondre mellem en bisidder og en legal repræsentant. Den legale repræsentant for børn og unge under 18 år vil normalt være indehaveren af forældremyndigheden, som også er værge, jf. værgemålslovens kapitel 1. Unge over 15 år har dog ret til deres egen advokat, der således bliver legal repræsentant for den unge, jf. ovenfor under punkt 415.

Den legale repræsentant må ikke forveksles med en personlig støtte for barnet, altså en bisidder. Ved bisidder forstås i denne sammenhæng alene en personlig støtte for barnet eller den unge, der under sagen kan give barnet eller den unge råd og vejledning eller blot ved sin tilstedeværelse indgyde barnet eller den unge trykthed.

VII.
**UDFORDRINGER
OG DILEMMAER**

» De, bisidderne, kan rigtig mange ting, og ser det fra barnets synspunkt. Mens vi, socialrådgiverne, sidder med myndighedsbrillerne på. Det er det, der er formålet, tænker jeg.

(SOCIALRÅDGIVER)

Funktionen som professionel bisidder inden for børne- og ungeområdet er ny i Danmark. Det betyder, at de erfaringer, vi har gjort os i dette projekt, er nye og er sket i et samarbejde med børn, socialrådgivere og kommuner.

De fælles erfaringer indeholder både udfordringer og dilemmaer. Det har givet anledning til mange drøftelser og også uenigheder, men det har været nødvendige ingredienser i udviklingen af projektet og af bisidderrollen.

Børns Vilkår mener, det er vigtigt at dele vores erfaringer med læseren, da de udfordringer og dilemmaer, vi er stødt på, langt hen ad vejen er uomgængelige konsekvenser af selve bisidderrollen. Det er konsekvenser, der fremadrettet vil dukke op igen, og som de involverede parter er nødt til at forholde sig til, diskutere og håndtere.

SAMARBEJDE OG FORVENTNINGSAFSTEMNING

» Hun [bisidderen] hjalp med at holde en rød tråd og huske på de ting han [barnet] skulle. Det er mest det. „Nu skal du huske...“ hun lavede også børnemind map med sfære-overskrifter, og det var også med til at give struktur.

(SOCIALRÅDGIVER)

Det forhold, at professionel bisidning er et nyt tilbud til børn, har givet anledning til både stor interesse og usikkerhed blandt Børns Vilkårs samarbejdspartnere, herunder ikke mindst de kommunale socialrådgivere. Der har været en del uklarhed om, hvad professionel bisidning er for en størrelse, og hvordan ordningen skal bruges. Udfordringen med at skabe klarhed omkring bisidderens funktion er ikke blevet mindre af, at vejledningen på området har

været meget upræcis og givet anledning til forskellige fortolkninger af bisidders mandat.

Børns Vilkårs erfaring er helt overordnet, at en grundig forventningsafstemning og kontekstafklaring mellem parterne er nødvendig. Respekt for hinandens roller og mandater er vigtig, ligesom dialog altid er en nødvendig ingrediens for at opretholde det gode samarbejde.

Jo flere børn vi har bisiddet, jo mere tydelige er vi som organisation blevet på bisidderfunktionen. Det gør det mere enkelt for os at definere vores mandat. Det gør det forhåbentligt også lettere for vores samarbejdspartnere at forstå vores tilbud.

Endelig har det betydning, at den nye vejledning pr. 1.oktober 2013 indeholder en mere omfattende og præcis beskrivelse af bisidders mandat. Vi håber, det kan afhjælpe misforståelser og usikkerheder i forhold til, hvad en bisidder må og ikke må.

” I min sag gjorde det en verden til forskel for barnet at have en bisidder med. Bisidderen har hjulpet ham med at være vedholdende og givet ham kræfter til at blive ved - ellers var han blevet fejlet af banen og havde opgivet for længst. Bisidderen har fået kommunen til at tænke sig om en ekstra gang og hjulpet os ind på den kurs, lovgivningen egentlig er indrettet på. Der er virkelig brug for nogen, der står på børnenes side og giver barnets ord vægt. Det har børnene manglet.

(SOCIALRÅDGIVER)

FORSKELLIGE PERSPEKTIVER

Det kan være en udfordring, at parterne bærer meget forskellige perspektiver ind i en sag. Bisidder har kun barnets perspektiv, mens socialrådgiver har adskillige perspektiver i en sag: barnets, forældrenes, kommunens mv. Socialrådgiver kan have oplevelsen af, at bisidder har et for ensidigt perspektiv på sagen og ikke viser forståelse for socialrådgiverens situation.

Der er også eksempler på, at samarbejdspartnere har forvekslet bisidderens støtte i at fremføre barnets perspektiv med bisidderens egen holdning eller faglige vurdering. Det er vigtigt at undgå denne sammenblanding. Bisidder foretager ikke en faglig vurdering af, om man bør følge barnets ønsker eller ej, men sørger udelukkende for at bringe barnets perspektiv ind i samtalen. Det er vigtigt, at socialrådgiveren derfor ikke forveksler bisidderens udsagn med en faglig vurdering, og dermed også undgår at se bisidderens udtalelser som en vurdering, sagsbehandleren selv kan „læne sig op ad“ i sin afgørelse.

»» Det er super at have en voksen, der kan hjælpe barnet med at forberede mødet, være til mødet og samle op på mødet. Det betyder, at man får et bedre og mere kvalificeret møde.

(SOCIALRÅDGIVER)

Der er omvendt også eksempler på, at nogle socialrådgivere forventer, at bisidder bidrager med en vurdering af barnets ønsker og/eller situation. Det er vigtigt at tydeliggøre, at bisidder alene bærer barnets perspektiv og ikke kan bringe egne faglige vurderinger i spil. Børns Vilkår har taget stilling til, at det er denne form for bisidning, der gavner børnene bedst, og som kan holdes inden for lovens rammer.

Der er naturligvis flydende overgange i disse sager. Der er generel erfaring for, at samarbejde, herunder udveksling mellem socialrådgiver og bisidder, kan være til gavn for barnet. Bisidderne sikrer sig, at dette samarbejde altid foregår efter samtykke med barnet og med udgangspunkt i barnets perspektiv og så vidt muligt med barnets tilstedeværelse.

»» Det er jo bare at ringe op til hinanden og spørge ind til, hvem der gør hvad og hvorfor.

(SOCIALRÅDGIVER FRA FORSØGSKOMMUNE, HVOR DER HAVDE VÆRET NOGEN FORVIRRING I SAMARBEJDET)

FORMIDLING AF PROFESSIONEL BISIDNING ER EN UDFORDRING

Det har fra starten af projektet vist sig at være ganske vanskeligt for kommunerne at formidle tilbuddet til børnene og at motivere børnene til at tage imod en bisidder. Det er en udfordring, som er drøftet ganske meget mellem forsøgskommunerne og Børns Vilkår. Udfordringen skyldes flere forhold.

Nogle børn giver udtryk for skepsis, når anbefalingen om brug af bisidder kommer fra „systemet“. Især hvis børnene i forvejen har et negativt syn på deres kommune, og de kan alene af den grund afvise tilbuddet.

Det er også blevet klart i projektet, at langt de fleste børn skal opleve en nærværende problemstilling i deres liv for at finde bisidning relevant. Fx forud for en anbringelse, modvilje mod en socialrådgiver eller lignende. Det, at barnet er part i en sag, giver ikke i sig selv altid anledning til, at de vil benytte en bisidder.

Erfaringen er også, at børn senere i et forløb kan efterspørge en bisidder, selv om de fra begyndelsen afviste tilbuddet. Det er Børns Vilkårs håb, at flere børn får bisiddere tidligere i deres forløb, da vores erfaring er, at dette kan forebygge komplikationer og sikre, at barnets stemme høres bedst muligt.

Børns Vilkår vurderer, at det ikke er nok, at kommunerne skal oplyse om muligheden for bisidder; og vi har derfor et særligt fokus på oplysningsarbejdet i øvrigt.

” Bisidder er god til at forklare i et sprog, som barnet forstår, og bisidder kender barnet bedre end jeg. Bisidder giver forklarende eksempler som barnet kan forstå. For mig betyder det, at samtalerne fungerer gnidningsfrit - stille og roligt. Men jeg mener ikke nødvendigvis, at bisidders deltagelse giver et bedre beslutningsgrundlag.

(SOCIALRÅDGIVER)

UDFORDRINGER I FORHOLD TIL BØRNENE

Det er meget vigtigt at få afklaret med barnet, om det er barnets eget ønske at modtage bisidning. Der kan være sager, hvor et barn i loyalitet med fx sine forældre, socialrådgiver eller andre giver udtryk for at ønske en bisidder, uden selvstændigt at have taget stilling til det. Det kan i værste fald betyde, at det fx er forældrenes stemme, der via barnet bringes ind af bisidder.

Vi oplever dog også i nogle sager, at børn, der i udgangspunktet tager imod tilbuddet om bisidning af loyalitetsårsager, kan ende med at profitere af det. Det er imidlertid vores erfaring, at kontakten mellem barn og bisidder hurtigt løber ud i sandet i de tilfælde, hvor barnet ikke selv ønsker bisidning.

Det er desuden af afgørende vigtighed, at bisidders mandat i forhold til barnet er tydeligt. Barnet skal have en klar forståelse af, hvad en bisidder kan – og ikke kan – hjælpe med, da barnet ellers kan ende med at føle sig svigtet.

Tempo og timing

Når et barn får en bisidder, kan det resultere i, at sagen speedes op. Det kan være hensigtsmæssigt, men det kan også være overvældende for barnet og måske i modstrid med det, barnet ønskede eller forventede. Der kan også ske det modsatte; der kan være ventetid på at få en samtale, undersøgelser skal foretages, beslutninger træffes osv. Og endelig kan det forhale tiden, at der med tilknytningen af en bisidder bliver endnu flere voksne, som skal finde tid i kalenderen.

Det kan i barnets optik både gå for hurtigt og for langsomt. Det er en stor udfordring for bisidder at støtte og guide barnet i denne proces, hvis tempo hverken kan styres af barnet selv eller af bisidder, men de kan højst påvirke processen.

Underretningspligt

Det er afgørende, at barnet informeres om bisidderens underretningspligt. Og selv om barnet er informeret, er der alligevel børn, der bliver overraskede over konsekvenserne af at fortælle om deres problemer. Børnene bliver udfordret på deres loyalitet i forhold til deres forældre og kan blive usikre på, hvad der kommer til at ske. De overrumples og kan blive bange, og nogle børn for-

tryder, at de har fortalt om deres og familiens situation. Barnet skal i sådanne tilfælde beskyttes af kommunen og støttes af sin bisidder. Det er vores erfaring, at denne udfordring forudsætter et stærkt samarbejde parterne imellem.

At holde netværket udenfor

Det kan i nogle sager være en stor udfordring at få netværket omkring til at forstå, at bisidder er til for barnet og ikke for netværket. Det kan handle om forældre, plejeforældre mv. Det er forståeligt, at voksne omkring barnet ønsker at deltage og kende de voksne, der er i kontakt med barnet. Men professionel bisidning er, som beskrevet, kun for børn. Barnet har krav på at have sin egen bisidder, og det er vores erfaring, at det er meget vigtigt for barnet at have „sin egen“ støtteperson uden involvering fra andre i barnets netværk.

Når barnet giver op

Det er en etisk og følelsesmæssig udfordring for bisidderne og Børns Vilkår, når børn opgiver „systemet“ – og dermed også bisidning – fordi de ikke oplever at få den hjælp, de har brug for. Men det er barnets eget valg, og det skal vi respektere. Børns Vilkår må i sådanne tilfælde tage stilling til, om barnet er i en situation, der fordrer, at vi underretter kommunen om barnets situation.

Hvor starter og slutter rollen i forhold til barnet

Mange af de børn, vi bisidder, har ingen andre voksne, de stoler på eller kan hente hjælp hos. Når barnet udvikler tillid til sin bisidder, kan det i nogle tilfælde betyde, at barnet kommer til at ønske en tættere kontakt med bisidder, end hvad der ligger i bisidderrollen.

Derfor er det nødvendigt, at bisidder fra begyndelsen er meget grundig med at forklare sin rolle for barnet, og gør det klart, hvad barnet kan forvente af relationen. Det er helt overvejende vores erfaring, at det lykkes godt, når der sker en klar forventningsafstemning fra start. Men der er selvfølgelig altid situationer, hvor en „særlig hånd“ eller et ekstra opkald kan være af afgørende betydning for et barn. Det er handlinger, som vi almindeligvis ikke vil definere som opgaver for en bisidder, men som i mindre omfang kan rummes, hvis det er til gavn for barnet.

Når rettigheder er et dilemma

Der kan være et dilemma forbundet med barnets brug af sine rettigheder. Fx kan det være meget voldsomt for et barn at gennemlæse sine egne akter, ligesom det kan være uoverskueligt at klage over en afgørelse. I sidstnævnte situation kan barnet stå tilbage med en følelse af svigt – enten ved ikke at få medhold i sin klage, eller ved at klageforløbet tager uforholdsmæssig lang tid.

Børns Vilkår går trods dette ikke på kompromis med barnets ret til at kende sine rettigheder. Vi har valgt side i dette dilemma ud fra det faktum, at barnet er rettighedsindehaver og har krav på at kende sine rettigheder, men også ud fra en erfaring om, at vi aldrig ved, hvad der i virkeligheden er bedst for barnet i det enkelte tilfælde. Fx får nogle børn det bedre ved at kende deres egen og forældrenes historie, mens det for andre virker lige modsat.

Bisidder kan dog støtte barnet ved at tale med barnet om, hvad det i den konkrete sag kan betyde at læse akter, at vente på afgørelse i en klage mv. Dermed bliver barnet klædt så godt på som muligt til at træffe beslutningen om at benytte sine rettigheder.

NÅR BISIDDER „BLANDER SIG“

Det er åbenbart, at en bisidder ikke må overtage sagsbehandlingen, lige som det må være åbenbart, at parterne bør have gensidig respekt for hinandens positioner og mandater. Som bisidder kan man imidlertid opleve situationer, hvor barnet ikke føler sig hørt, set eller forstået af sin socialrådgiver, og hvor bisidder derfor griber ind i samtalen, fx ved at kræve en pause. Børns Vilkår oplever også sager, hvor børns rettigheder ikke overholdes, og hvor man derfor, på barnets vegne, må påberåbe sig barnets rettigheder under eller efter en samtale.

Børns Vilkår kan også vælge at føre sager til Ankestyrelsen, hvis Børns Vilkår oplever, at barnets rettigheder ikke overholdes, og/eller fordi barnet ikke får den hjælp, som barnet kan have brug for.

Dette skaber åbenlyse dilemmaer, fordi bisidder i disse tilfælde blander sig eller bryder ind i sagsbehandlingen og i nogle tilfælde også stiller spørgsmåls-

tegn ved socialrådgiverens vurderinger og afgørelser. Man kan sige, at bisidder anvender sin faglighed og i princippet ikke længere er neutral, hvilket elers er udgangspunktet for bisidningen.

Når en bisidder på den måde „blander“ sig i sagsbehandlingen, er det altid efter nøje overvejelser og med stadig vægt på en ordentlig kommunikation og ad korrekte kommandoveje.

Børns Vilkår ønsker ikke konflikt, men går heller ikke på kompromis med de rettigheder og muligheder, som barnet har. Børns Vilkår er en interesseorganisation for børn, hvor hensynet til børnene står øverst. Når vi som organisation vurderer, at barnets rettigheder er overtrådt, eller at barnets udvikling og sundhed er truet, er vi forpligtede til at underrette eller få sagen prøvet af hensyn til barnet.

Skal denne type konflikt og optrapning undgås, er det vores erfaring, at åbenhed og dialog om barnets situation og muligheder er vejen frem.

CASE

13-årig pige ringer til BørneTelefonen. Hun fortæller, at hendes far udsætter hende for grov vold. Pigen har tre mindre søskende, som faren også er voldelig over for. Faren er ligeledes voldelig over for moren. Pigen beder Børns Vilkår om hjælp til at blive anbragt, hun er bange for, hvornår farens vold forsager meget alvorlig skade på moren eller et af børnene. Faren har tidligere brækket et ben på pigens lillesøster. Pigen får en bisidder fra Børns Vilkårs bisidderkorps. Kommunen afviser at hjælpe pigen og hendes søskende akut, da de ikke har dokumentation for det, pigen fortæller, og de mener derfor, at de først skal undersøge familiens forhold nærmere. Børns Vilkår underretter Ankestyrelsen, som pålægger kommunen at anbringe alle fire børn.

VIII
AFSLUTNING

HVAD FÅR BØRN UD AF AT HAVE EN BISIDDER?

Børns Vilkårs bisidderordning opstod, fordi mange børn oplever at stå alene og uden støtte, mens deres sag bliver behandlet i kommunen. Det er for mange børn en utryg og uoverskuelig situation. De ved ikke, hvad der skal ske, de ved ikke, hvad de kan og skal gøre – og mange af dem har ingen voksne at støtte sig til i et sagsforløb. Bisidderordningen blev etableret for at kunne give disse børn den nødvendige støtte og for at sikre, at børnenes rettigheder bliver overholdt i behandlingen af deres sag.

I perioden 2010 til 2013 er bisidderordningen blevet evalueret af en ekstern evaluatør, Oxford Research, for at afdække, om børnene får det forventede udbytte af at have en bisidder. Evalueringen er baseret på en lang række interviews med børn, socialrådgivere, bisiddere, forældre og kommunale ledere fra de kommuner, som Børns Vilkår har samarbejdet med i perioden. Ifølge evalueringen rammer bisidningstilbuddet et reelt behov hos målgruppen af børn med en social sag, og børnene oplever det som et meningsfuldt tilbud, der gør en stor forskel i deres sagsforløb.

Evalueringen viser, at børn og unge oplever en stor tryghed ved at have en kvalificeret voksen, som de kan forberede sig sammen med og sidde ved siden af under møder med de sociale myndigheder. Samtidig giver mange børn udtryk for, at deres bisidder i særlig grad formår at lytte til dem og tage dem alvorligt som personer. Det står for mange børn i stor kontrast til den måde, de føler sig mødt i det sociale system. At blive mødt med anerkendelse og tillid af en professionel bisidder kan give børnene mod til at få formuleret deres holdninger og til at komme mere til orde i deres sag. Bisidderens hjælp og opbakning kan gøre det nemmere for barnet at komme på banen trods nervøsiteten i forhold til fx forældre, myndigheder eller andre involverede.

En af de centrale konklusioner af evalueringen er, at bisidderens måske vigtigste funktioner ligger i det, der sker *før* og *efter* mødet med de sociale myndigheder. Mange børn fremhæver bisidderens vigtige rolle i forhold til at forklare, hvad der skal ske på et møde, og i bagefter at oversætte og tolke, hvad der blev sagt, og hvad det betyder. Det, at kunne tale tingene igennem med

bisidder både før og efter mødet, er med til at give barnet større overblik og sikkerhed, fordi barnet kan få afklaret tvivlsspørgsmål og opklaret misforståelser. Samtidig giver det bedre forståelse for sagsforløbet og aktørerne i sagen, og børnene får mulighed for i højere grad at komme på banen med deres egne meninger og synspunkter.

Evalueringen konkluderer også, at de professionelle bisidderes børne- og socialfaglige baggrund giver barnet et særligt udbytte af bisidning, som sandsynligvis ikke ville være opnået med en bisidder fra barnets netværk. For det første betyder bisidders indgående kendskab til det sociale system, at barnet får en bedre forståelse for systemet og bliver bedre i stand til at forberede sig og få formuleret sin holdning. Bisidder hjælper barnet med at navigere i systemet ved at guide og „oversætte“ for barnet. For det andet viser evalueringen, at børnene oplever, at tilstedeværelsen af en professionel bisidder kan være med til at „sætte gang i tingene“. Det kan fx betyde, at der sker hurtigere fremdrift i sagen, at der bliver lyttet mere til barnet, eller at der kommer øget fokus på barnets rettigheder.

Ifølge evalueringen hersker der blandt mange socialrådgivere en forestilling om, at en professionel bisidder komplicerer sagen, blander sig for meget og får trukket forløbet i langdrag. Konklusionen i evalueringen er imidlertid, at de interviewede socialrådgivere ikke har oplevet disse negative konsekvenser i de konkrete sager, hvor der har været tilknyttet en professionel bisidder. Tilstedeværelsen af en bisidder har tvært om i flere tilfælde vist sig at gavne sagsforløbet. Evalueringen afdækker, at bisidder kan medvirke til at skabe bedre forståelse mellem sagens aktører. Det gælder først og fremmest myndighedernes forståelse af barnets perspektiv, men også barnets forståelse af socialrådgiverens perspektiv og af de afgørelser, der bliver truffet.

» Det letter min dagligdag, at der er en bisidder med. Så skal jeg kun fokusere på at lave de rette foranstaltninger for den unge. (SOCIALRÅDGIVER)

Derudover viser evalueringen, at tilstedeværelsen af en bisidder kan betyde, at der kommer bedre flow i sagen, fordi man får et bedre beslutningsgrundlag, når barnets holdninger kommer klarere frem, og fordi bisidder bidrager med den forklaring, bearbejdning og rammesætning, som socialrådgiveren ellers skulle have brugt tid på. Der ses dog også tilfælde, hvor bisidders tilstedeværelse afstedkommer et længere og mere kompliceret sagsforløb med for eksempel flere møder og klager. Men hvis dette sikrer en bedre varetagelse af barnets rettigheder og perspektiv, kan det også være en gevinst for sagens forløb.

Evalueringen har bidraget til at dokumentere, at mange børn mangler støtte i deres sagsforløb, og at professionel bisidning i mange tilfælde kan give børnene den støtte, de har brug for. Børns Vilkår arbejder derfor på fortsat at udbrede kendskabet til bisidderkorpset og på at hjælpe stadigt flere børn og unge til at få et bedre sagsforløb, med bedre inddragelse af barnet og barnets perspektiv og dermed starten på et bedre liv.

IX LITTERATUR

PRIMÆR LITTERATUR

CAFA (2012): *Holdbare løsninger via inddragelse*. Roskilde: Center for afklarende og forebyggende socialt arbejde

Cashmore, J. (2003): *Children's participation in family law matters*, i: Hallet, C. & Prout, A., Eds.: *Hearing the Voices of Children*. New York: RoutledgeFalmer

Dalrymple, J. (2003): *Professional Advocacy as a Force for Resistance*, i: *British Journal of Social Work*, 33 (8)

Egelund, T. et al. (2010): *Sammenbrud i anbringelser af unge – erfaringer, forklaringer og årsagerne bag*. København SFI.

Leeson, C. (2007): *My life in care: experiences of non-participation in decision-making processes*, i: *Child and Family Social Work*, 12

Servicestyrelsen: *Hvorfor inddrage børn og unge i tilsynet?* <http://www.socialstyrelsen.dk/tilsyn/politiker/hvorfor-inddrage-born-og-unge-i-tilsynet>, lokaliseret d. 15.11.2012

Vejledning nr. 4 til Serviceloven (2013): *Vejledning om særlig støtte til børn og unge og deres familier*

Wright, P. et al. (2006): *The participation of children and young people in developing social care*. London: The Social Care Institute for Excellence

SEKUNDÆR LITTERATUR

Andersen, R. K et al., Eds. (2012): *Elevinddragelse. Velfærdspotentiale ved øget samproduktion*. Aarhus: Danske Skoleelever

Ankestyrelsen (2011): *Inddragelse af børn og forældre i sager om frivillige foranstaltninger*. København: Ankestyrelsen

Ankestyrelsen (2010): *Udfordringer i sagsbehandlingen på området for udsatte børn og unge*. København: Ankestyrelsen

Ankestyrelsen (2009): *Anbringelser af børn og unge*. København: Ankestyrelsen

Ankestyrelsen (2009): *Sagsbehandling på området for udsatte børn og unge*. København: Ankestyrelsen

Barne- og ligestillingsdepartementet (2009): *Snak med meg! En veileder om å snakke med barn i barnevernet*. Oslo: Barn- og ligestillingsdepartementet.

Barnombudsmannen (2011): *Unga Direkt – en metod för att lyssna til barn*. Stockholm: Barnombudsmannen

- Bo, K. & Gehl, I. (2006): *Samtaler med børn*, i: Vera, 34
- Bo, K. & Gehl, I. (2003): *Børnesamtalen*, i: Uden for nummer, 6 (4).
- Børnekomiteen (2009): *General Comment no. 12: The right of the child to be heard*. Geneve: FN's Børnekomité
- Børnekonventionen; *Bekendtgørelse af FN-konvention af 20. november 1989 om Barnets Rettigheder*, BKI nr. 6 af 16/01/1992
- Børnerådet (2012): *De prøver at gøre det så normalt som muligt*. København: Børnerådet
- Cockburn, T. (2007) *Partners in Power: A radically pluralistic form of participative democracy for children and young people*, i: *Children and Society*, 21 (6)
- Dalarna (2012): *Preliminär modell för ökad brukarmedverkan inom den sociala barnvården. Resultat av en FoU-cirkel om barn och ungas brukarmedverkan i den sociala barnvården i fem kommuner i Dalarna*. Stockholm: Allmänna Barnhuset.
- Dansk Socialrådgiverforening (2011): *Undersøgelse om økonomi og faglighed i børnesager*. København: Dansk Socialrådgiverforening
- Egelund, T. et al. (2009): *Anbragte børn og unge*. København: SFI
- Egelund, T. & Vitus, K. (2007) *Sammenbrud i anbringelser af unge – Risikofaktorer hos unge, forældre, anbringelsessteder og i sagsbehandlingen*. København: SFI
- Egelund, T. et al. (2006): *Sammenbrud i anbringelser – En forskningsmæssig belysning*. København: SFI
- Egert, Søren (2010): *Interview med Haldor Øvreide „Børn skal inviteres til samtaler om deres liv“*, i: Vera, 50
- EVA (2009): *Børneperspektiver*. København: Danmarks evalueringsinstitut
- Fyrbodal (2012): *Barn och ungdomars brukarmedverkan i den sociala barnvården. Rapport från en forskningscirkel* Stockholm: Allmänna Barnhuset.
- Gallagher, M. et al. (2012): *Children and Families' Involvement in Social Work Decision Making*, i: *Children & Society*, 26 (1)
- Gamst, K. T. (2011): *Profesjonelle barnesamtaler. Å ta barn på alvor*. Oslo: Universitetsforlaget
- Gaskell, C. (2010): *"If the Social Worker had Called at Least it Would Show they Cared". Young Care Leavers' Perspectives on the Importance of Care*, i: *Children & Society*, 24
- Hallet, C. & Prout, A., Eds. (2003): *Hearing the voices of Children. Social Policy for a New Century*. London & New York: Routledge
- Hart, R. 1992: *Ladder of Participation*.
- Hartoft, H. (2012): *Et retssikkerhedsperspektiv på barnets inddragelse i sagsbehandling*, i: Munk-Hansen, C. & Schultz, T., Eds.: *Retsikkerhed, i konkurrence med andre hensyn*. København: Jurist- og Økonomforbundets forlag
- Holland, S. & O'Neill, S. (2006): *Enabling Children's participation in family group conference*, i: *Childhood*, 13 (1)
- Hutton, A. & Partridge, K. (2006): *"Say it your own way". Children's participation in*

- assessment: a guide and resources. Barnardo's Policy and Research Unit
- James, A., Jenks, C. & Prout, A. (1999): Den teoretiske barndom. København: Gyldendal
- Kildedal, K. et al. (2010): *Den børnefaglige undersøgelse*, i: Uden for nummer, 11 (21)
- Percy-Smith, B. & Thomas, N., Eds. (2010): *A Handbook of Children and Young People's Participation. Perspectives from Theory and Practice*. New York: Routledge: 245-253
- Rask, L. (2011): *Børnesamtalen. Inddragelse af barnets perspektiver – dilemmaer i myndighedssagsbehandlerens arbejde*. København: Professionshøjskolen Metropol
- Shier, H. (2001): *Pathways to participation: Openings, opportunities and obligations*, i: Children and Society, 15: 107-117
- Skåne (2012): *Barn och ungdomars medverkan i den sociala barnvården – Forskningscirkel i Skåne*. Stockholm: Allmänna Barnhuset.
- Socialministeriet (2012): *Rapport fra ekspertpanel om overgreb mod børn*. København: Socialministeriet
- Sommer, D. (2003): *Børnesyn i udviklingspsykologien. Er et børneperspektiv muligt?* Pedagogisk Forskning i Sverige, 8 (1–2)
- Thomas, N. & O'Kane, C. (2000): *Discovering what children think: Connections between research and practice*, i: British Journal of Social Work, 30 (6)
- Tucker, S. (2011): *Listening and Believing: An Examination of Young People's Perceptions of why they are not Believed by Professionals when they Report Abuse and Neglect*, i: Children & Society, 25
- Uppsala län (2012): *Att stärka barns och ungdomars brukarmedverkan i den sociala barnvården*. Stockholm: Allmänna Barnhuset.
- Von Zweigbergk, L. & Lindberg, L. (2011): *Kan barnkonventionen öka barns och ungas delaktighet i vården?* Stockholm: Karolinska Institutet
- Västernorrland (2012): *Barns brukarmedverkan i den sociala barnvården. Västerorrlands modell för att göra barnens röster hörda*. Stockholm: Allmänna Barnhuset.
- Västmanland (2012): *Forskningscirkel Västmanland. Att utveckla barn och ungdomars medverkan inom socialtjänsten*. Stockholm: Allmänna Barnhuset.
- Warming, H., Ed. (2013): *Participation, Citizenship and Trust in Children's Lives*. Hampshire: Palgrave Macmillan
- Warming, H. (2011): *Børneperspektiver. Børn som ligeværdige medspillere i socialt pædagogisk arbejde*. København: Akademisk Forlag
- Warming, H. (2007): *Diskussioner om børneperspektiver og inddragelse af børn*, i: Dansk pædagogisk tidsskrift, 1
- Warming, H. (2002): *Det er lidt svært – men jeg må jo sige min mening*. København: Frydenlund.
- Øvreide, H. (2009): *At tale med børn – metodiske samtaler med børn i svære livssituationer*. København: Gyldendal Akademisk

Professionel bisidning til børn og unge
– en håndbog for fagpersoner

Udarbejdet af Jette Larsen og Team Børn og Bisidning

Børns Vilkår 2014

1. udgave

Grafisk design: Imperiet/Lonnie Hamborg

Tegninger: Lonnie Hamborg

Redaktion: Anna Louise Stevnhøj

Tryk: Princo 3KR

ISBN 978-87-90157-58-6

Alle rettigheder i henhold til ophavsretsloven

Børns Vilkår

Trekronergade 126 F, 2.

2500 Valby

Email: bv@bornsvilkar.dk

www.bornsvilkar.dk

ISBN 978-87-90157-58-6

9 788790 157586